

ANNIE BESANT

AZ EMBER ÉS TESTEI

Számítógépre feldolgozta: Tóth Viktória, 2004.

MAGYAR TEOZÓFIAI TÁRSULAT

Bevezetés

Annyi téves fogalom kering a tudatról és eszközről, az emberről és általa viselt burkokról, hogy tanácsos a tényeket világosan, legjobb tudásunk szerint a Teozófia tanulmányozói elé tárunk. Tanulmányainkban eljutottunk odáig, hogy sok minden világossá vált előttünk, ami eleinte homályos volt, határozottá, ami zavaros volt, sok minden eddigi elméletként elfogadott dolog első kézből való tapasztalati tudássá vált.

Ezért lehet most bizonyított tényeket meghatározott sorrendben felsorakoztatni, olyan tényeket, amelyek újra meg újra megfigyelhetők, amint a tanulmányozók egymásután kifejlesztik megfigyelőképességüket, és úgyszólván a másfajta megfigyelt és osztályozott jelenségekkel dolgozó fizikus biztonságával beszélhetnek róluk. De éppúgy, ahogy a fizikus, tévedhet a metafizikus is és a tudás gyarapodásával új fény derül a régi tényekre, kapcsolataik világosabbakká válnak, és külsejük is megváltozik- gyakran azért, mert a nagyobb fénynél kitévnek, hogy csupán a tény töredéke az, ami azelőtt az egésznek látszott. Nem, mint tekintélyek hirdetjük az itt kifejezett nézeteket, csupán egy kutató nyújtja azokat a többi kutatónak, kísérlet ez csupán, hogy továbbadja a kétségkívül nagyon tökéletesen megértett tanításokat a tanítványok megfigyeléseinek azokkal az eredményeivel együtt, amelyekre azok véges erejükkel eljuthattak.

Tanulmányozásunk kezdetén a nyugati olvasónak meg kell változtatnia magáról vallott megszokott felfogását és világosan meg kell különböztetnie az embert testeitől, amelyekben lakik. Nagyon is megszoktuk, hogy magunkat külső burkainkkal azonosítsuk, túlságosan hajlunk arra, hogy úgy gondoljunk magunkra, mintha testeink mi volnánk. Ha helyes fogalmat akarunk magunknak tárgyunkról alkotni, el kell vetnünk ezt az álláspontot és nem szabad magunkat többé ideiglenesen fölvetett eszközeinkkel azonosítanunk, amelyeket ismét levetünk, hogy frisseket vegyünk fel, ha újra szükségünk van ilyen eszközökre. Magunkat ezekkel a mulandó létű testekkel azonosítani valóban annyira balga és oktalan, mintha ruháinkkal azonosítanánk magunkat; mi nem függünk tőlük- értékük hasznosságukkal áll arányban. Azt az állandó hibát, hogy tudatunkat, ami Énünk, azokkal az eszközökkel azonosítjuk, amelyekben ez a tudat ideiglenesen tartózkodik, csupán azzal a ténnyel menthetjük, hogy az éber tudat, és bizonyos fokig az álomtudat is a testben működik, és a testen kívül az átlagember nem ismeri. Értelmileg azonban felfoghatjuk a tények valódi állását, és rászoktathatjuk magunkat arra, hogy az Ént eszközei tulajdonosának tekintjük. Ez bizonyos idő múlva tapasztalás után válik számunkra határozott tényé, és pedig akkor megtanultuk Énünket testeitől különválasztani, amikor megtanultunk kilépni az eszközből, és rájöttünk arra, hogy sokkal teljesebb a tudatunk rajta kívül, mintha benne működik, és, hogy semmilyen vonatkozásban nem függ tőle. Ha ezt elértük, természetesen lehetetlen, hogy Énünket továbbra is testeinkkel azonosítsuk. Soha többé nem követhetjük el azt a hibát, hogy annak tartjuk magunkat, amit csupán viselünk. Legalább értelmünkkel mindnyájan felfoghatjuk és rászoktathatjuk magunkat arra, hogy megkülönböztessük egymástól az Ént- az embert- és testeit. Ha csak annyit teszünk is, megszabadulunk az emberek többségét félrevezető tévhittől, megváltoztatjuk a magatartásunkat az étellel és a világgal szemben, derüesebb légkörben a mulandó lét változásai és véletlenei fölé emelkedünk, a testetöltött tudatra oly nagy súllyal nehezedő mindennapos kicsinyes bajok fölé, megismervén a helyes arányt a folyton változó és az aránylag tartós között, és megérezvén a különbséget a hullámoktól hányt-vetett fuldokló és a sziklán álló ember közt, amelyen tehetetlenül törnek meg a hullámok.

Emberen az élő, tudatos, gondolkodó Ént, az egyént értem; testeken a különféle burkokat, amelyekben az Én be van zárva, s amelyek mindegyike azt teszi lehetővé számára, hogy a világegyetem valamely meghatározott részében működjék. Ahogy az ember kocsit használ a földön, hajót a vízen, repülőgépet a levegőben, hogy egyik helyről a másikra utazhasson, és mégis mindenütt önmaga marad, úgy marad az Én az igazi ember önmaga, bármely testben működjék is, és amint a kocsi, a hajó, a repülőgép anyaga és felépítése annak az elemnek megfelelően változik, amelyben működni hivatott, úgy változik minden test annak a környezetnek megfelelően, amelyben működni kell. Az egyik durvább a másiknál, rövidebb életű a másiknál, az egyik kevesebb képességgel felruházott, mint a másik, de valamennyi közös vonása, hogy az emberhez képest mulandó, az ő eszközei, szolgálói; elkopnak és megújulnak természetük szerint, alkalmazkodnak a változó szükségleteihez, növekvő erőihez. A legalacsonyabbtól kezdve sorra fogjuk őket tanulmányozni, azután pedig rátérünk magára az emberre, ezeknek a testeknek a mozgatójára.

A fizikai test

Fizikai testen az ember két alsóbb princípiumát- régi műnyelvünkön a stula sarirát és a linga sarirát- kell értenünk, minthogy mindkettő a fizikai világban működik, fizikai anyagból áll, egy fizikai élet tartamára készült, a halál után együtt hull le az emberről és bomlik fel a fizikai világban, amikor tulajdonosuk átmegy az asztrálisba.

A másik ok, amiért ezt a két princípiumot fizikai testünknek vagy eszközünknek minősítjük, az, hogy ameddig nem távozhatunk a fizikai világból-, vagy ahogy nevezni szoktuk, a fizikai síkról – e fizikai öltözékek egyikét vagy másikat, vagy mindkettőt használjuk; anyagánál fogva mindkettő a fizikai világba tartozik, és nem hagyhatja el azt; a bennünk működő tudat fizikai korlátjaik közé szorul és alá van vetve a tér és idő ismert törvényeinek. Bár részben különválaszthatók, ritkán válnak külön a földi élet alatt. Az ilyen különválás nem ajánlatos, és mindig betegségre vagy kiegyensúlyozatlan szervezetre vall.

Anyaga szerint durva testet és éterikus testmást különböztethetünk meg. Az utóbbi, minden részecskéjében a látható test pompás mása, közvetítő közege minden villamos és éltető áramnak melytől a test tevékenysége függ. Ezt az éterikus testmást mostanáig linga sarirának nevezték, de több okból ajánlatos véget vetni e név ez irányú használatának. A „Linga Sharira” elnevezést időtlen idők óta más értelemben használták a hindu könyvek és elismert értelmének ez az önkényes megmásítása mind Keleten, mind Nyugaton sok zavart okozott a Keleti irodalom tanulmányozói között. Ha másért nem, hát ez okból jó volna eltekinteni helytelen használatától. Jobb továbbá, ha magyar elnevezéseink vannak az emberi szervezet alkatrészeire, amivel kiküszöböljük alapvető irodalmunkból a kezdők rémét, a szanszkrit elnevezéseket. Az éterikus testmás elnevezés is pontosan kifejezi a fizikai test finomabb részének mibenlétét és felépítését, miáltal jelentőségtejjessé válik és ezért könnyen megjegyezhető, mint amilyennek minden névnek lennie kellene. „Éterikus”, mert éterből áll, „testmás”, mert a durvatest pontos mása, úgyszólván árnyéka.

Mármost a fizikai anyagnak hét egymástól megkülönböztethető halmazállapota van, amelyek mindegyike a maga határain belül, az összetételek nagyszámú változataiban bővelkedik. Az alcsoportok a következők: szilárd, cseppfolyós, gáznemű és éterikus. Az éterikus négy egymástól annyira különböző halmazállapotból áll, mint amennyire a cseppfolyós különbözik a szilárdtól és a gázneműtől. Ez a fizikai anyag hét halmazállapota, és ennek az anyagnak bármely része ez állapotok bármelyikét felveheti, bár rendes hőmérsékleti és légnyomási viszonyok között ezeknek egyikét vagy másikat veszi föl, mint

számára aránylag állandó állapotot, mint ahogy az arany rendszeren szilárd, a víz rendszeren folyékony, és a klór rendszeren gáznemű. Az ember fizikai teste ilyen hétféle állapotban lévő anyagból áll- a durvatest: szilárd, cseppfolyós és gáznemű anyagból, az éterikus testmásk pedig az éter négy alcsoportjából, amelyeket I., II., III. és IV. számú éterként ismerünk.

Az embereknek folyton az a panaszuk, amikor a magasabb teozófiai igazságokat tárjuk fel előttük, hogy azok nagyon a fellegekben járnak, és azt kérdezik: „Hol kezdjük el? Mit tegyünk, hogy magunk tanulhassunk, és magunk győződünk meg a hallott állítások igaz voltáról? Amelyekről a teozófusok olyan folyékonyan beszélgetnek? Mit tegyünk mi, a világban élő férfiak és nők, hogy meggyőződünk ezekről a dolgokról, ahelyett, hogy csupán bizalomból fogadjuk el őket azoktól, akik azt állítják, hogy tudnak”? A következő oldalakon megpróbálok válaszolni erre a kérdésre, hogy az igazán komoly szándékúak megismerjék a kezdetben megteendő gyakorlati lépéseket, – ami mindig úgy értendő, hogy ezek a lépések olyan emberek életmódjához kapcsolódnak, akik erkölcsi, intellektuális és szellemi téren is kiképzés alatt állnak. Bármit csinál is az ember a fizikai testével, attól még nem lesz látóvá, vagy szentté. Az is igaz azonban, hogy mivel a test használati eszközünk, bizonyos kezelésre szorul, hogy lépteinket az Ösvény felé irányíthassuk. Amíg csak a testtel foglalkozunk, sosem érzük el célunk magaslatait, ha viszont nem törődünk a testtel, akkor teljesen lehetetlen megmászunk azokat a magaslatokat. A testek, amelyekben az embernek élnie és dolgoznia kell, az ő eszközei, és a legelső dolog, amit meg kell szívlelnünk az, hogy a test van miérettünk, nem mi őérette. A test a mi használatunkra rendeltetett-, nem mi vagyunk a test tulajdona, hogy az használjon minket. A test eszköz, amelyet ki kell finomítani, jobbra kell tenni, gyakorolni kell, olyanná alakítani, és olyan alkatrészekből fölépíteni, amelyek az ember legmagasabb céljainak a legalkalmasabb eszközeivé teszik a fizikai világban. Támogassunk és gyakoroljunk mindent, ami ezt a célt mozditja elő; ami ezzel ellentétben van, kerüljük. Nem számít, hogy a testnek miféle kívánságai vannak, miféle szokásokat vett föl a múltban: a test a miénk, a mi szolgánk, arra való, hogy tetszésünk szerint használjuk. Abban a pillanatban, amelyben a test a saját kezébe ragadja a gyeplőt, és irányítani akarja az embert, ahelyett, hogy ő követné az ember irányítását, abban a pillanatban felborul az élet célja, és mindenfajta haladás teljesen lehetetlenné válik.

Íme a pont, amelytől minden komoly törekvőnek ki kell indulnia. Maga a fizikai test is olyan, hogy elég könnyen szolgánkká, eszközünké tehető. Vannak bizonyos sajátságai, amelyek segítségünkre vannak nevelésében, s vezetését és formálását aránylag könnyűvé teszik. Sajátságainak egyike az, hogy ha egyszer rászoktattuk bizonyos tevékenységre, készségesen folytatja önként is ezt a tevékenységet és éppoly boldog lesz közben, mint volt annak idején más cselekvési mód mellett. Ha valami rossz szokást vett föl, meglehetősen ellenállást fog kifejteni e szokás legcsekélyebb megváltoztatása ellen is; de ha kényszerítjük, ha legyőzzük akadékoskodását, ha ráerőszakoljuk akaratunkat, rövid időn belül megismétli a ráparancsolt új szokást, és éppoly elégedetten cselekszik az új módon, mint cselekedett a régin, amelyet jónak láttunk megváltoztatni.

Fordítsuk most figyelmünket a sűrű testre, amelyet nagyjából a fizikai test látható részének nevezhetünk, bár gáznemű alkatrészei láthatatlanok a gyakorlatlan fizikai szem számára. Ez az ember legkülső burka, legalsóbbrendű megnyilvánulása, legkorlátoltabb és legtokéletlenebb kifejeződése.

A SŰRŰ TEST

Elég hosszú ideig kell időznünk a test felépítésénél ahhoz, hogy megértsük, miért vehetjük kézbe, tisztíthatjuk meg és képezhetjük ki. Figyelemre kell méltatnunk egy sor olyan tevékenységet, amelyek nagyrészt az akarat hatókörén kívül esnek, azután pedig azokat, amelyek az akarat uralma alatt állnak. Mindkétfajta tevékenység idegrendszerek segítségével megy végbe, de külön-külön idegrendszerek segítségével. Az egyik a test mindazon tevékenységét végzi, amely élete fenntartásához szükséges, ez mozgatja a tüdőt, ez dobogtatja a szívet, ez irányítja az emésztési szervezet mozgását. Ez az akarattól független idegekből áll és közönségesen a „szimpatikus idegrendszernek” nevezzük. Testünk kialakulásának, a fizikai fejlődés hosszú múltjának egy időpontjában ez az idegrendszer az öt birtokló állat uralma alatt állott, de fokozatosan elkezdett gépiesen működni, kivonta magát az akarat uralma alól, mintegy függetlenítette magát és végezte a test összes normális és éltető működését. Amíg valaki egészséges, nem veszi észre ezt a tevékenységet; akkor veszi tudomásul, hogy lélegzik, mihelyt ez a légzés nehezzé válik, vagy akadályokba ütközik; akkor vesz tudomást szív működéséről, ha szívdobogása heves vagy szabálytalan, de, ha minden rendben van, ezek a folyamatok észrevétlenül mennek végbe. Mindazonáltal hosszú és kínos gyakorlatokkal a szimpatikus idegrendszert az akarattól függővé lehet tenni és az indiai jógik egy osztályhathá jógiknak nevezik őket- ezt a képességet rendkívüli módon kifejleszti abból a célból, hogy az alsóbbrendű pszichikai képességeket életre keltse. Ezek közvetlenül a fizikai testen keresztül fejleszthetők ki, tekintet nélkül a szellemi, erkölcsi vagy értelmi fejlődésre. A hatha jógi annyira megtanul uralkodni légzésén, hogy azt tekintélyes időre szüneteltetheti is. Megtanul uralkodni szívverésén és így, ha akarja, gyorsíthatja vagy lassíthatja vérkeringését. Ily módon tehát transzba hozhatja fizikai testét és kiszabadíthatja asztrális testét. Ez a módszer azonban nem ajánlatos; mégis tanulságos a nyugati nemzetek számára (melyek hajlanak arra, hogy a test uralma előtt meghajoljanak) hadd tudják meg, milyen maradéktalanul uralma alá hajthatja az ember ezeket a rendesen gépies fizikai folyamatokat, hadd vegyék tudomásul, hogy az emberek ezrei hosszú és kínos fegyelemnek vetik magukat alá, hogy a test börtönéből kiszabadulhassanak és meggyőződhesse az, hogy akkor is élnek, amikor a testük életműködései fel vannak függesztve. Szándékuk legalábbis komoly, nem pusztán az érzékek rabjai többé.

Van aztán emellett még egy akarattól függő idegrendszerünk is, amely mentális céljaink szempontjából sokkal fontosabb. Ez a nagy rendszer gondolatunk eszköze, ezzel érzünk és mozgunk a fizikai világban. Az agygerincvelői pályából, az agyból és a gerincvelőből áll, amelyből idegfonalak haladnak a test minden részében, – az érző és mozgó idegek az érző idegek a felületről a gerincpálya felé, a mozgó idegek pedig a gerincpályából a felület felé. Idegfonalak haladnak a test minden részéből, összekapcsolódva kötegeket alkotnak, ezek továbbmennek a gerincvelő felé, annak külső rostos anyagát alkotva, és fölfelé haladva szétválnak és céltudatos, akarattól függő mozgás központjában. Ezzel az idegrendszerrel fejezi ki az ember akaratát és tudatát, amelyek székhelyéül az agyat jelölhetjük meg. Minden, amit az ember a fizikai világban cselekszik, az agy és az idegrendszer segítségével megy végbe. Ha ezek nincsenek rendben, nem fejezheti ki többé magát a megszokott módon. Ez a tény támasztja alá az anyagelvűségnek azon tételét, hogy a gondolkodás elválaszthatatlan az agytevékenységtől. Ha csupán a fizikai világgal foglalkozunk, ahogy azt a materialista teszi, tényleg úgy tűnik fel, mintha azonosak volnának egymással. Egy másik világból, az asztrálisból kell erőket közbeiktatnunk, ha meg akarjuk mutatni, hogy a gondolat nem az idegtevékenység eredménye. Ha az agyat kábítószert vagy betegség támadja meg, vagy megsérül, az agy tulajdonosának gondolata nem fejeződik ki többé kellőképpen a fizikai világban. A materialista is rámutat arra, hogy bizonyos betegségek sajátságosan hatnak a gondolkodásra. Az aphasia nevű ritka betegség elpusztítja az agyállománynak a fül közelébe eső bizonyos részét s ennek kísérő jelensége az, hogy a beteg

teljességgel képtelen a szavakra emlékezni. Ha az ilyen betegről kérdezzük valamit, nem tud válaszolni; ha megkérdezzük, hogy hívják, nem tudja megmondani; ha azonban nevén szólítjuk, arra ráismer, ha valami megállapítást olvasunk föl neki, jelzi helyeslését vagy helytelenítését, gondolkodni képes, de beszélni képtelen. Úgy látszik, mintha az agy elpusztított része a szavak fizikai emlékezetével lenne kapcsolatban, úgyhogy elvesztésével elveszti az ember a fizikai világban a szavak emlékét és néma lesz, de a gondolkodóképessége megmarad és így egyetérthet vagy nem valamely kijelentéssel. A materialista érv természetesen azonnal megdől. Amint az ember megszabadul tökéletlen eszközétől, akkor újra megnyilvánulnak képességei, bár megint megbénulnak, ha visszaszorítják a fizikai kifejezés korlátjai közé. Ez a tény nem azért fontos jelenlegi tanulmányunk szempontjából, hogy eldöntse a materialista felfogás érvényességét vagy érvénytelenségét, hanem mert megvilágítja, hogy az embernek a fizikai világban való megnyilvánulását fizikai eszközének képességei korlátozzák és, hogy ez az eszköz fizikai tényezőkkel befolyásolható; ha ezek árthatnak neki, akkor javíthatnak is rajta- egy szempont, amely még igen fontos lesz számunkra.

Ezek az idegrendszerek, mint a test minden része, sejtekből épülnek föl, kis testekből, amelyeknek belsejét fal zárja körül. Ezek mikroszkóppal láthatók, és különféle rendeltetésüknek megfelelően módosulnak. Ezeket a sejteket viszont molekulák alkotják, a molekulákat pedig atomok, a kémikus atomjai, amelyek mindegyike egy kémiai elem utolsó és felbonthatatlan részecskéje. Ezek a kémiai atomok számtalan módon egyesülnek egymással s létrehozzák a sűrű test gáznemű, folyékony és szilárd részeit. A teozófus minden kémiai atomot önálló életre képes élő dolognak tekint és az ilyen atomok bonyolultabb lényvé való összekapcsolódása megint csak élő dolog; úgyszintén minden sejtnak megvan a maga élete, és mindezek a kémiai atomok, molekulák és sejtek egy szerves egészet alkotnak, testet, ami az ő különálló életükben ismert bármely tudatnál magasabbrendű tudat eszközévé válik. Mármost ezeket a testeket alkotó részecskék állandóan jönnek és mennek. E részecskék parányi voltuknál fogva szabad szemmel láthatatlan kémiai atomok csoportosulásáiból állnak, bár közülük több mikroszkóppal látható. Ha egy kis vért teszünk a mikroszkóp alá, egy csomó élő testet látunk benne mozogni, a fehér és vörös vérsejteket, amelyek közül a fehérek szerkezetben és tevékenységben nagyon hasonlítanak a közönséges amöbához. Sok betegségnél mikrobákra bukkanunk, különféle bacilusokra, és a tudomány embereitől azt halljuk, hogy testünkben jótékony és kártékony mikrobák találhatók, némelyek vesztünkre törnek, mások viszont rávetik magukat az ártalmas betolakodókra és a romlott anyagra és elpusztítják azt. Vannak olyan kívülről jövő mikrobák, amelyek betegséggel pusztítják testünket, mások viszont előmozdítják egészségünket, és így burkaink állandóan cserélik anyagukat, amely jön, egy ideig marad, aztán távozik, hogy más testek részeit alkossa- állandó csere és kölcsönhatásban.

Az emberiség nagyobbik része keveset tud ezekről a tényekről, és még kevesebbet törődik velük, pedig mégis ezeken múlik a lehetősége a sűrű test megtisztításának, ami azt a benne lakó ember számára alkalmasabb eszközzé teszi. Az átlagembernek mindegy, hogyan épül föl teste a neki nyújtott anyagból, nem törődik természetükkel, csupán arra van gondja, hogy ízletesek és kellemesek legyenek ínynak, nem pedig arra, vajon alkalmasak vagy alkalmatlanok-e arra, hogy belőlük tiszta és nemes lakhely épüljön az Én, az igazi, halhatatlan ember számára. Nem vizsgálja felül a részecskéket, nem válogat, nem selejtez, hanem engedi, hogy ahogy jön, beépüljenek testébe, mint a gondtalan kőműves, aki bármily szemetet bevesz épülő háza anyagai közé: hulladék gyapjút és szőröket, iszapot, forgácsot, homokot, karmot, döngöt és mindenfajta hulladékot- így építi fel az átlagember a testét is, a haszonleső, felületesen dolgozó építész módjára. A sűrű test megtisztítása tehát abból áll majd, hogy

tervszerűen kiválogatjuk azokat a részecskéket, amelyeket testünk fölépítésére alkalmasnak találunk. Táplálékul csupán az elérhető legtisztább anyagokat fogjuk választani, és elvetjük a tisztátlant és durvát. Tudjuk, hogy a gondatlan életmód idejéből beépült részecskék természetesen csere folytán fokozatosan kiküszöbölődnek, legkésőbb hét éven belül – bár a folyamat meglehetősen gyorsítható – hát elhatározzuk, hogy nem építünk be többé olyat, ami tisztátlan. A tiszta alkatrészek növelésével testünkben védősereget létesítünk, ami elpusztít minden romlott részecskét, amely esetleg kívülről éri vagy beleegyezésünk nélkül belékerül. Azon kívül aktív akarattal védjük testünket a szennytől; az akarat magnetikus tevékenységénél fogva állandóan elűzi a szomszédságból minden tisztátlan teremtményt, amely szívesen beférkőznék testünkbe. Így védjük minden betöréstől, melynek mindaddig ki van véve, amíg mindenféle tisztátlansággal teli légkörben él.

Ha az ember így elhatározza testének megtisztítását, hogy az Én számára alkalmas eszközzé tegye, megteszi az első lépést a jóga gyakorlása felé – egy lépést, amelyet meg kell tennie ebben, vagy valamelyik más életében, mielőtt komolyan föltehetné a kérdést: „Hogyan győződhetem meg én magam a Teozófia igazságairól”? Minden fizikain túli tényről csak úgy győződhetünk meg személyesen, ha a fizikai testet tökéletesen alávetjük tulajdonosának, az embernek; neki kell meggyőződnie, ő pedig nem képes erre, amíg szorosan meg van bilincselve a test tömlőcében, vagy amíg ez a test tisztátlan. Még ha netán jobban fegyelmezett életéből részlegesen kifejlesztett pszichikus képességeket hozott volna is át, amelyek a jelenlegi kedvezőtlen körülmények ellenére is jelentkeznek, felhasználásukban akadályozni fogja őt fizikai teste, ha tisztátlan; el fogja tompítani vagy el fogja torzítani ezeket a képességeket, amint ezek rajta keresztül működnek, és észleléseiket megbízhatatlanná teszi.

Tegyük fel, az ember elhatározza, hogy tiszta testre tesz szert, és vagy hasznára fordítja azt a tényt, hogy teste hét év alatt tökéletesen kicserélődik, vagy előnyben részesíti a gyorsabb csere rövidebb, de nehezebb módját- mindkét esetben azonnal elkezdni válogatni az új tiszta testet felépítendő anyagot, és így merül fel az étkezés kérdése. Azonnal elkezd kizárni táplálékából mindazt, ami testébe tisztátlan és szennyező részecskéket építene. Azonnal elvet minden alkoholt és alkohol tartalmú italt, mert az a mikrobák legtisztátlanabb fajtáit, a bomlás termékeit viszi a testbe; ezek nem csupán önmagukban véve ártalmasak, de magukhoz vonzzák- és ezért minden testhez, amelynek részét alkotják- a következő (asztrális) világ fizikailag láthatatlan lakói közül néhányat a legocsmányabb fajtából. Iszákosak, akik elvesztették fizikai testüket, és ezért nem elégíthetik ki többé ital utáni sóvárgásukat, italmérések és azok látogatói körül ólálkodnak, igyekezve az ivók testeibe férkőzni, hogy így megoszthassák azok alsórendű élvezetét. Kifinomult hölgyek visszariadnának boraiktól, ha láthatnák azokat az élvezetüket megosztani törekvő, undorító teremtményeket és a szoros kapcsolatot, amelybe így a lények legvisszataszítóbb válfajával kerülnek. Rossz elemi lények is lebzselnek a közelben, iszákos elemi lényekbe burkolt gondolatai, a fizikai test pedig magához vonzza a környező légkörből a részeg és elvetemült testekből származó durva részecskéket, amelyek szintén beépülnek durvítva és lealacsonyítva azt. Ha megnézzük az állandóan alkohollal foglalkozó embereket, akik szeszt, bort, sört és másfajta tisztátlan italt gyártanak vagy elosztanak, fizikailag is láthatjuk, mennyire durva és nyers lett testük. A serfűző ember, a korcsmáros – nem is szólva a társadalom minden rétegének mértéktelen ivóiról – teljes mértékben megmutatják azt, amit részlegesen és lassan tesz meg mindenki, aki e részecskék bármelyikét építi be testébe; minél többet épít be belőlük, annál durvábbá válik teste. Ugyanígy áll a dolog az étrend többi részével, az emlősök, a madarak és a halak a dögön élő héjas állatok és a puhányok húásával hogyan legyenek az ilyen anyagból épülő testek nemesek, érzékenyek, finoman kiegyensúlyozottak és mégis tökéletesen egészségesek,

finomak és erősek, mint az edzett acél, vagyis olyanok, amilyenre az embernek mindenfajta magasabbrendű munkánál szüksége van? Szükséges-e, hogy magunkon próbáljuk ki ezt a leckét, amelyet úgy is megtanulhatunk, hogy az ilyen környezetben élők testeit figyeljük? Nézd meg a mészáros és a hentest és ítéld meg, vajon testeik úgy festenek-e, mint a magasabbrendű gondolatok és fennkölt szellemi eszmék hordozásának legalkalmasabb eszközei? Pedig ők csupán tökéletes termékei az erőknak, amelyek az iparuk nyújtotta tisztátalan húsételekkel táplálkozó testekben mindenütt arányosan működnek. Igaz, hogy bármennyi figyelmet is fordít az ember csupán fizikai testére, ettől még nem lesz spirituális az élete, de miért okozzon magának nehézségeket egy tisztátalan fizikai testtel, miért tűrje, hogy nagy vagy kis képességeit egy szükségtelenül tökéletlen eszköz korlátozza, elnyomja, megnyilvánulási kísérleteiket elkorcsosítsa?

Van azonban utunkban egy akadály, amelyet nem hagyhatunk figyelmen kívül; lehet, hogy sokat fáradozunk testünkkel, és elszántan megtagadjuk beszennyezését, de olyan emberek között élünk, akik erre nem gondolnak és többnyire semmit sem tudnak a természet e tényeiről. Egy olyan városban, mint London, vagy bármelyik nyugati városban nem mehetünk végig az utcán anélkül, hogy minduntalan meg ne sértene minket valami, és minél jobban kifinomítjuk testünket, annál érzékenyebbé, élesebbé válnak fizikai érzékeink, s annál többet kell szenvednünk az ilyen durva és állati civilizációban, mint amilyen a mostani. Végigmenve a szegényebb és az üzleti negyedeken, ahol minden utcákon sűrűzök állnak, majdnem sohasem szabadulunk egészen az ital szagától, az egyik ivó kigőzölgése beléolvad a másikba, még a jó hírű tisztas utcákat is megmérgezik: épp így el kell haladnunk vágóhidak és hentesüzletek mellett. Természetesen tudjuk, hogy a civilizáció előrehaladásával célszerűbb berendezéseket fogunk életbeléptetni és már az is nyereség lesz, ha mindezeket a tisztátalan dolgokat külön negyedekbe tömörítik azok, akik akarják. Közben azonban e helyekről részecskék hullanak testünkre, és a levegővel belelegezzük azokat. Amint azonban a normális egészséges test nem ad tápot a kórokozó mikrobák csírázásához, úgy nem nyújt a tiszta test sem talajt a tisztátalan részecskék növekedéséhez. Azon kívül, amint láttuk, olyan élőlényeknek seregei is léteznek, amelyek állandó munkával tisztán tartják vérünket, és ezek az igazi testőrségcsapatok rávetik magukat minden tiszta test városába kerülő mérgező részecskére, elpusztítják és feldarabolják őket. Rajtunk múlik, hogy vérünket ilyen életmentőkkel, vagy pedig fosztogató és jót elpusztító rablókcal népesítjük-e be. Minél határozottabban ellenszegülünk annak, hogy testünkbe bármit is bevegünk, ami tisztátalan, annál jobban megerősödik a kívülről jövő támadások ellen.

Utaltam már a test gépiességére, arra a tényre, hogy szokás teremtménye, és azt mondtam, hogy ezt a sajátságát hasznunkra fordíthatjuk. Ha a teozófus a törekvőnek, aki a jógát szeretné gyakorolni, és a lét magasabb világaiba szeretne bebocsáttatást nyerni, azt mondaná, hogy: „Akkor azonnal fogj hozzá tested megtisztításához, mert ennek meg kell előznie minden olyan jóga gyakorlásának kísérletét, amely méltó erre a névre, mert az igazi jóga olyan veszélyes a tisztátalan és fegyelmezetlen testre nézve, mint a gyufa a puszkaporos hordóra”. Ha a teozófus így beszélne, minden valószínűség szerint azzal a válasszal kerülne szembe, hogy az egészség megsínylené az ilyen eljárást. A száraz tény az, hogy a test egy idő után nem igen törődik azzal, hogy mit kap, föltéve, ha olyasmit adnak neki, ami egészségben tartja, és nagyon hamar megszokik mindenfajta tiszta és tápláló ételt, amelyet jónak látunk kiválasztani. Éppen mert gépies lény, csakhamar eláll azoknak a dolgoknak a követelésétől, amelyeket kitartóan megtagadnak tőle, és ha nem törődünk a durvább és rosszabb ételfélék utáni vágyával, hamarosan undorodni fog tőlük. Amint a félig-meddig természetes íny is az undor émelyítő érzésével riad vissza a kiválónak nevezett romló vadpecsenyétől, úgy lázad fel a tiszta ízlés minden durva táplálék ellen. Tegyük fel, hogy az ember mindenféle tisztátalan

dolgokkal táplálja a testét; teste parancsolóan követelni fogja azokat, és ő hajlik majd, hogy engedjen neki; de, ha nem figyel rá, hanem folytatja a maga útját és nem testének az útját, rájön talán meglepetésére, hogy a test hamarosan felismeri urát és alkalmazkodik parancsaihoz. Nemsokára kezdi előnyben részesíteni a tőle kapott dolgokat, megkedveli a tiszta táplálékot, és visszautasítja a tisztátalant. A szokást éppúgy segítők-ké tehetjük, mint akadályozónkká és a test enged, mihelyt megérti, hogy urai vagyunk, és nem tőrjük, hogy csupán használatunkra szánt eszközünk beleavatkozzék életünk céljaiba. A tény az, hogy nem is annyira a test a hibás, mint káma, a vágytermészet. A felnőtt test megszokta bizonyos dolgoknak a követelését, de ha megfigyelünk egy gyermeket, észre vesszük, hogy a gyermek teste nem kéri önként azokat a dolgokat, amelyeket a felnőtt test durva élvezettel habzsol, a gyermek teste, hacsak nem örökölt sok rosszat, visszariad a hústól és a bortól, de a felnőttek ráerőszakolják a húst és apja meg anyja megengedik, hogy alkalomadtán bort hörpintgessen poharukból, biztatják, hogy „legyen kis férfi”, míg a gyermeket utánzó hajlama és a többiek biztatása rossz útra nem tereli. Ily módon természetesen kifejlődik a tisztátalan ízlés, és régi karmikus sóvárgások is életrekelnek talán, amelyek elsorvadhattak volna, és a test fokozatosan felveszi a szokást, hogy megkövetelje azokat a dolgokat, amelyekkel táplálták. Idézzük elő a változást, nem törődve a múlttal, és amint megszabadulunk ezektől a tisztátalanságok után sóvárgó részecskéktől, észre vesszük, hogy testünk megváltoztatja szokását és fellázad a valamikor élvezeti dolgoknak még csak a szagára is. Az újítás igazi akadálya nem a testben, de a kámában rejlik. Mi nem akarjuk megtenni, ha akarnók, megtennők. Így okoskodunk: „Talán nem is jelent ez sokat, nincsenek pszichikus képességeim, nem vagyok annyira fejlett, hogy ez sokat határozná”. Sosem fogunk haladni, ha nem igyekszünk a számunkra elérhető legmagasabb színvonalon élni-, ha megengedjük, hogy vágytermészetünk haladásunk útjába álljon. Sokan mondják: „Milyen jó volna, ha asztrális látásom lenne, ha az asztrális testben utazhatnám”, de ha arra kerül a sor, a „jó” ebédet választják. Ha a tisztátlan ételről való lemondás jutalma nagy pénzösszeg volna minden év végén, milyen gyorsan eltűnnék minden nehézség, és milyen gyorsan megtalálnánk a test fenntartásának a módját hús és bor nélkül! De, ha csupán a magasabb élet felbecsülhetetlen kincsei vannak kilátásban, a nehézségek áthidalhatatlanok. Ha az emberek igazán vágnának arra, amire színleg vágnak, sokkal gyorsabban változnék körülöttünk minden, mint ahogy változik. De színlelnek, és oly eredményesen, hogy elhitetik magukkal szándékuk komolyságát, és életről-életre visszatérnek, hogy évekre keresztül ugyanazt az egyhelyben topogó életet éljék, akkor aztán valamelyik életben nagyot néznek, miért nem haladnak, és miért jutott valaki más olyan gyorsan előre, míg ők megfeneklettek. Az az ember, aki komolyan veszi a dolgokat - de nem rohamonként, hanem szilárd kitartással-, annyit haladhat, amennyit akar; míg a hitegetés embere sok-sok jövődő életet tölt el körbe-körbe járva a taposómalomban.

Mindenesetre a test megtisztításában rejlik az előkészület minden jóga gyakorlásához-nem az egész előkészület az, az bizonyos, de annak lényeges része. Elégedjünk meg ennyivel, ami a sűrű testet, a tudat legalsóbbrendű eszközét illeti.

AZ ÉTERIKUS TESTMÁS

Korunk fizikai tudománya szerint minden testi változást, legyen az izom-, sejt- vagy idegbeli, elektromos jelenségek kísérik, és valószínűleg ugyanez áll az állandóan végbemenő kémiai változásokra is. Elegendő bizonyítékot gyűjtöttek össze erre vonatkozóan a legérzékenyebb galvanométerekkel végzett gondos megfigyelések. Ahol elektromos jelenség fordul elő, ott éternek kell lennie, úgyhogy az áram jelenléte bizonyítéka a mindent körülvevő és mindent átható éter jelenlétének. A fizikai anyag egy részecskéje sincs

kapcsolatban bármely más részecskével, hanem mindegyik egy étermezőben rezeg. A nyugati tudós szükséges feltevésként állítja azt, ami a keleti tudomány gyakorlott tanulmányozója szerint bizonyítható megfigyelés, mert tény az, hogy az éter látható, akár csak egy szék vagy egy asztal, csupán a normális fizikaitól különböző látás kell hozzá. Amint már említettük, négy változata van, az amelyek legfinomabbikat utolsó fizikai atomok alkotják – nem az úgynevezett kémiai atom, amely tulajdonképpen összetett test – végső -, mert felbontásukra asztrális anyagot szolgáltat.

Ez a négy éter alkotja az éterikus testmást, amely áthatja a fizikai test szilárd, cseppfolyós és gáznemű alkatrészeit, minden részecskét éterikus burokkal véve körül, s így hozza létre a sűrűbb test tökéletes mását. Ez az éterikus testmás tökéletesen látható a gyakorlott látás számára. Színe lilásszürke, anyaga durva vagy finom, mint ahogy durva vagy finom a sűrű test anyaga is. Ebből a négy éterből áll az éterikus testmás, mint ahogy a szilárd, cseppfolyós és gáznemű anyagokból a sűrű test, de összetételük durvább vagy finomabb lehet, akár a sűrűbb alkatrészeké. Megjegyzendő, hogy a fizikai test és éterikus mása között kölcsönhatás áll fenn minőségük tekintetében, úgyhogy amint a törekvő megfontoltan és tudatosan finomítja testét, az éterikus testmás tudta és minden további erőfeszítése nélkül szintén finomodik.

Az éterikus testmás segítségével fut végig az életerő, a prána, a test idegein, és ezzel lehetővé teszi nekik, hogy a mozgatóerő és a kívülről jövő ingerek közvetítői legyenek. A gondolkodás, a mozgás és az érzés erői nem a fizikai vagy éterikus idegállományban fészkelnek, ezek a belső testeiben működő Ego tevékenységei és az idegpályák mentén az idegsejtek körül végigfutó életlehelet teszi lehetővé, hogy a fizikai világban kifejeződhessenek; mert prána az életlehelet, az Én aktív energiája, ahogy Shri Shankarachariya-tól tanultuk. Az éterikus testmás rendeltetése, hogy ennek az energiának fizikai közvetítője legyen; ezért emlegetik irodalmunkban gyakran, mint a prána hordozóját.

Hasznos lesz megjegyezni, hogy az éterikus testmás különösen fogékony a szesz illó alkatrészeivel szemben.

A FIZIKAI TESTTEL KAPCSOLATOS JELENSÉGEK

Ha az ember „elalszik”, az Ego kibújik a fizikai testből, s szenderegni hagyja, hogy így erőt gyűjtsön a másnapi munkához. A sűrű test és éterikus mása így magára marad, kitéve ama befolyások hatásának, amelyeket alkatukkal és szokásaikkal magukhoz vonzanak. A sűrű és az éterikus agyon ki-be áramlanak asztrális világbeli gondolatformák, amelyeknek minősége ugyanolyan, mint az Ego mindennapi életében teremtett vagy befogadott gondolatformáké, s ezek hozzák létre, elkeveredve az Ego éber tudatában létrehozott rezgéseknek gépies ismétlődéseivel, a legtöbb ember előtt ismerős, töredékes és zavaros álmokat. Ezek a képtöredékek tanulságosak, mert megmutatják, hogyan működik a magára hagyott fizikai test; csupán a múlt rezgések töredékeit ismételheti meg minden ésszerűség vagy összefüggés nélkül, felbukkanásuk szerint állítva őket össze, még ha groteszkül hatnak is, egymáshoz nem illő voltuknál fogva. A testnek nincs érzéke a képtelenség és az ésszerűtlenség iránt, megelégszik a formák és színek kaleidoszkópszerű fantazmagóriájával, hozzá még a kaleidoszkóptükrök nyújtotta szabályosság nélkül. Így nézve a dolgot, a sűrű és az éterikus agyban könnyen felismerjük a gondolat eszközét, nem pedig teremtőjét, mert látjuk, milyen zavaros dolgokat hoznak létre, ha magukra maradnak.

Alváskor a gondolkodó Ego kibújik ebből a két testből, vagyis inkább annak az egy testnek látható és láthatatlan részéből, s együtt hagyja őket; a halál pillanatában utoljára bújik ki, de azzal a különbséggel, hogy magával húzza az éterikus testmást, elválasztva sűrű hasonmásától, és így az utóbbiban, mint szerves egészben felfüggeszti az életlehelet minden további működését. Az Ego gyorsan lerázza az éterikus testmást, amely mint láttuk, nem kísérheti az asztrális világban és otthagyja, hogy felbomoljék élethossziglani társával együtt. Az éterikus testmás közvetlenül a halál után néha megjelenik a holttesttől nem messze lévő barátok előtt, de természetesen nagyon kevés tudatról tesz tanúságot, és azon kívül, hogy megjelenik, nem mond, és nem tesz semmit. Fizikai voltánál fogva aránylag könnyen látható, és az idegrendszer csekély feszültsége élessé teszi a látást ahhoz, hogy észrevegye. Sok temetői kísértetért is az éterikus testmás a felelős, minthogy a fizikai hasonmását fedő sír fölött lebeg, és a fent említett oknál fogva könnyebben látható, mint az asztrális test. Így még a sír sem választja el őket egy-két méternél messzebbre egymástól.

Ez a szétválás általában csupán a halál pillanatában következik be, de némely, médiumisztikus típusnak nevezett abnormális ember földi életében ki van téve a fizikai test részleges szétválásának, ami veszélyes, de szerencsére aránylag ritka rendellenesség, és nagy idegfeszültséget és zavart okoz. Amikor az éterikus testmást valami kiűzi a testből, ketté is válik; egészen nem lehetne a fizikai testtől elválasztani az utóbbi halála nélkül, minthogy az életlehelet áramai jelenléte nélkül nem keringenek. Még részleges kivonása is letargikus állapotba hozza a fizikai testet és majdnem felfüggeszti az éltető folyamatokat; az elválasztott részek újraegyesítését a legnagyobb mérvű kimerülés követi, és a médium a normális egyesülés helyreálltáig meglehetősen fizikai veszélyben forog. A médiumok jelenlétében előforduló jelenségek legnagyobb része nincs kapcsolatban az éterikus testmás e kiáramlásával, de egyeseknél, akik a segítségükkel létrehozott materializációk sajátos jellegével tüntették ki magukat, megfigyelhető ez a sajátosság. Úgy értesültem, hogy Eglintonnál mutatkozott ritka mértékben e különös fizikai szétválás, és, hogy éterikus mását baloldalon lehetett kiszivárogni látni, még sűrű teste észrevehetően összezsugorodott. Ugyanezt a jelenséget Huakánál is megfigyelték, akinek fizikai teste úgy összezsugorodott, hogy ruháját sem töltötte ki. Eglinton teste egyszer annyira megkisebbedett, hogy egy materializált forma magával vitte és megszemléltette a jelenlévőkkel, egy a sok eset közül, amikor mind a médium, mind az anyagiasult forma egyidejűleg olyan fényben voltak láthatók, amely megvizsgálásukat lehetővé tette. A médium zsugorodása a test némely sűrűbb, mérhető részeinek kivonását jelzi – valószínűleg a cseppfolyós alkatrészek egy részét – de tudomásom szerint nem történtek kísérletek erre vonatkozólag és ezért erről nem lehet semmi biztosat mondani. Bizonyos azonban, hogy az éterikus testmás részleges kiűzése sok ideges zavart okoz. Ezért ne gyakorolja senki, ha rájön, hogy szerencsétlenségére, hajlamos erre.

Végigtanulmányoztuk most a fizikai test mind sűrű, mind éterikus részében, az öltözéket, amelyet az Egonak a fizikai világban végzendő munkájához viselnie kell, a lakhelyet, amely ugyanúgy lehet fizikai munkájának alkalmas műhelye, mint börtöne, amelynek kulcsát csupán a halál őrzi. Láthatjuk mi az, amivel bírnunk kellene, és mi az, mit fokozatosan kiépíthetünk – egy tökéletesen egészséges és erős test, amely egyszersmind finom szervezetű, nemes és érzékeny. Egészségesnek kell lennie – Keleten az egészség a tanítványság egyik föltétele – mert minden, ami a testben egészségtelen, zavarólag hat rá, mint az Ego eszközére és képes eltorzítani mind a befelé küldött benyomásokat, mind a kifelé küldött ösztönzéseket. Az Ego tevékenységét akadályozza eszközének túleröltetett, vagy beteges volta. Tehát egészséges, finoman szervezett, nemes, érzékeny, minden rossz befolyást gépiesen visszautasító, minden jót gépiesen vonzó testet kellene megfontoltan építenünk,

kiválasztva a minket környező dolgok közül az e célhoz vezetőket abban a tudatban, hogy ez a feladat csupán fokozatosan teljesíthető, türelmesen és kitartóan munkálkodva eléréséért. Már a legkisebb sikert is észre fogjuk venni, mert az észlelés mindenféle eddig ismeretlen képességét érezzük majd kibontakozni magunkban. Észre vesszük, hogy fogékonyabbak vagyunk a hangok és a látványok, a teljesebb, lágyabb, szebb árnyalatok iránt. Amint a festő gyakorolja szemét, hogy meglássa az átlagszem számára láthatatlan színárnyalatokat, amint a zenész gyakorolja fülét, hogy meghallja az átlagfül számára hallhatatlan felhangokat, úgy gyakorolhatjuk testeinket az élet finomabb, az átlagember számára észrevétlen rezgéseinek felfogására. Igaz, hogy sok kellemetlen érzésben lesz részünk, mert világunkat eldurvította a benne lakó emberiség; másrészt azonban a megnyilatkozó szépségek százszorosán kárpótolnak majd a felbukkanó és legyőzött nehézségekért. Azonban ne a hiúság, vagy az élvezet önző szándékával igyekezzünk ilyen testre szert tenni, hanem azért, hogy birtokában szélesebb körben használhassunk, és több erőnek legyen a szolgálatára. Az ilyen test sokkal hatékonyabb eszközünk lesz az emberiség haladásának előmozdításában és ennél fogva alkalmasabb arra, hogy segítségünkre legyen az emberiség fejlődésének meggyorsításában, ami nagy Mestereink munkája, és amiben közreműködni kiváltságunkká lehet.

Ámbár tárgyunk e részénél csupán a fizikai világban mozogtunk, mégis láthatjuk, hogy a tanulmány nem haszontalan, és, hogy tudatunk eszközeinek legalsóbbika figyelmet érdemel és visszafizeti ráfordított gondoskodásunkat. Városaink, országunk tisztább, szebb, jobb lesz, mielőtt ez a tudás közkinccsé válik, és mielőtt nem csupán értelmileg valószínűnek fogadjuk el, hanem a mindennapi élet törvényének.

Az asztrális test

Az eddigiekben tanulmányoztuk az ember fizikai testének látható és láthatatlan részét, és megértettük, hogy az ember, az élő, tudatos lény-„éber” tudatában, földi életében, csupán annyit nyilváníthat meg tudásából és erőiből, amennyi fizikai testén át kifejezésre juthat. A test fejlettségével, tökéletességével, vagy tökéletlenségével áll arányban az ember kifejezőmódjának tökéletes vagy tökéletlen volta a fizikai világban. A test megköti alsóbb világbeli tevékenységét, valóságos „tilalomgyűrűt” vonva köréje. Az ami nem mehet át rajta, nem nyilvánulhat meg a földön, ezért olyan fontos a fejlődő ember számára. Ugyanígy van ez akkor is, amikor az ember fizikai test nélkül működik a világegyetem egy másik régiójában, az asztrális világban. Ebben a világban pontosan annyit fejezhet ki tudásából és erőiből, szóval önmagából, amennyit asztrális teste megenged neki. Ez egyszersmind eszköze és korlátozója is. Az ember több testeinél. Sok minden van benne, amit nem képes sem a fizikai, sem az asztrális világban megnyilvánítani. Amit azonban ki tud fejezni, az számunkra maga az ember a világegyetemnek abban a bizonyos részében. Amit az ember itt lenni megnyilváníthat magából, annak a fizikai test szab határt; amit az asztrális világban mutathat meg önmagából, annak az asztrális test szab határt. Így észre vesszük majd, amint tanulmányainkban eljutunk a magasabb világokig, hogy mindig több és több nyilvánulhat meg az emberből, amint fejlődésében előrehalad, és fokozatosan tökéletesíti tudatának magasabb eszközeit.

Jó lesz talán figyelmeztetni az olvasót, minthogy aránylag járatlan, és a többség számára ismeretlen területhez érünk, hogy nem támasztunk igényt csalhatatlan tudásra, vagy tökéletes megfigyelőképességre. A magasabb világokban éppúgy fordulhatnak elő hibák a megfigyelésben és következtetésben, mint a fizikaiban, és ezt a lehetőséget állandóan szem

előtt kell tartani. Amint nő a tudás és mélyül a gyakorlat, annál többet és többet érünk el a pontosságban, és a fenti hibákat fokozatosan kiküszöböljük. Minthogy azonban e sorok írója maga is tanulmányozó csupán, előfordulhatnak hibák, amelyeket majd a jövőben helyesbíteni kell. De csak a részletekre vonatkozóan csúszhatnak be, az általános elveket azonban nem érintik, és nem teszik érvénytelenné a főbb következtetéseket.

Legelőször is tisztázzuk az „asztrális sík”, vagy „asztrális világ” szavakat. Az asztrális világ a világegyetem egy bizonyos része, amely körülveszi és áthatja a fizikait, de a rendes megfigyelés számára észrevehetetlen, mert az anyag egy más fajtájából áll. Ha a végső fizikai atomot felrobbantjuk, eltűnik a fizikai világból, de kiderült, hogy a legdurvább asztrális anyag számos részecskéjéből áll- az asztrális világ „szilárd” anyagából. A fizikai anyag hét állapotát ismertük meg- a szilárdat, a cseppfolyósat, a gázneműt, és a négy éterikusat – amelyek magukba foglalják a fizikai világot alkotó anyag számtalan változatát. Ugyanígy párhuzamosan a fizikaival, az asztrális anyagnak is megvan a hét állapota, és ezekbe sorolhatjuk az asztrális világot hasonlóképpen alkotó anyag számtalan változatát. Minden fizikai atomnak megvan.

Az „asztrális” vagyis „csillagos” elnevezés nem a legszerencsésebb ugyan, de oly sok évszázadon át használták már a fizikain túli anyag megjelölésére, hogy nehéz volna kimozdítani helyéből. Az első megfigyelők valószínűleg azért választották, mert az asztrális anyag a fizikaihoz képest ragyogónak tűnik. További tanulmányozás céljából ajánlatos elolvasni C. W. Leadbeter könyvét, „A túlvilág”, amely az egész tárgykört felöleli.

A maga asztrális burka, az asztrális anyag így úgyszólván a fizikainak az öntőformáját alkotja, a fizikai az asztrálisba lévén beágyazva. Az asztrális anyag a Dzsivának, a mindent éltető Egy Életnek hordozója, és az asztrális anyag segítségével veszik körül, tartják fenn, táplálják a Dzsiva áramai a fizikai anyag minden részecskéjét. A Dzsiva ez áramai nem csupán az általánosan életerőnek nevezett valaminek elindítói, hanem minden villamos, magnetikus, kémiai és más energiának; vonzásnak, kohézióknak, tisztításnak és más hasonlóknak is, amelyek különböző megnyilvánulásai az Egy Életnek, amiben úgy úsznak a világegyetemek, mint a halak a tengerben. A fizikait átható asztrális világból a Dzsiva az utóbbi éterébe kerül, amely aztán mindeme erők vezetékévé válik a fizikai világ sűrűbb halmazállapotai számára, ahol tevékenységeiket megfigyelhetjük. Ha elképzeljük, hogy a fizikai világ megszűnik létezni, anélkül azonban, hogy további változások történnének, még mindig megmaradnak nekünk pontos, asztrális anyagbeli mása. Ha pedig még elképzeljük azt is, hogy mindenki működő asztrális képességekkel rendelkezik, az emberek eleinte semmi változást nem vennének észre környezetükben. Az asztrális világ alsóbb síkjain felébredő „holtak” gyakran ilyen állapotban találják magukat, és azt hiszik, hogy még a fizikai világban élnek. Minthogy közülünk legtöbben még nem fejlesztették ki asztrális látásukat, kénytelenek vagyunk tényként állítani, hogy az a viszonylag valóságos asztrális világ is a jelenségek világába sorolható, és azt, ha nem is az asztrális szemmel, a mentálissal nézni. Az asztrális világ olyan világos, mint a fizikai, sőt, közelebb lévén az Egy Valósághoz, még annál is valóságosabb. Jelenségei éppoly hozzáférhetők a hozzáértő megfigyelő számára, mint a fizikai világ jelenségei. Ahogy a vak nem látja itt lenni a fizikai tárgyakat, és, ahogy sok dolgot csupán készülékek segítségével figyelhetünk meg- mikroszkóppal, szpektroszkóppal stb.- úgy van ez az asztrális világgal is. Az asztrálisan vak ember egyáltalán nem láthatja az asztrális tárgyakat, és sok minden láthatatlan az átlag asztrális látás, vagy tisztánlátás számára is. A fejlődés jelenlegi fokán azonban sok ember fejleszthetné asztrális látását és fejleszti is bizonyos fokig, miáltal képessé válik az asztrális világ finomabb rezgéseire felfogására. Az ilyen ember valóban sokat hibázik, éppúgy, mint a fizikai érzékeit használni kezdő gyerek, de

ezeket a hibákat kiküszöböli a tágabb körű tapasztalat és egy idő múlva olyan pontosan lát, és hall az asztrális világban, mint a fizikaiban. Nem kívánatos azonban ezt a fejlődést mesterséges eszközökkel előmozdítani, mert amíg nem fejlesztettünk ki némi szellemi erőt, a fizikai világ épp elég feldolgoznivalót ró ránk, és az asztrális látványok, hangok, és általános jelenségek behatolása zavarólag, sőt ijesztően hathat. De eljön az idő, amikor elérjük ezt az állapotot, és amikor a láthatatlan világ asztrális részének viszonylagos valósága elérkezik éber tudatunkig.

Ehhez nem csak asztrális testre van szükségünk, ami mindnyájunknak megvan, hanem arra is, hogy az teljesen szervezett, és működésre képes legyen, s a tudat megszokja, hogy benne működjék, nem csupán rajta keresztül hasson a fizikai testre. Mindenki állandóan dolgozik az asztrális testen keresztül, de aránylag kevesen működnek benne a fizikai testtől különváltan. Az asztrális test segítségével folytatott tevékenység nélkül nem volna kapcsolat a külvilág és az ember elméje között, a fizikai szerveket érő ingerek és az őket felfogó elme között. Az inger érzéssé alakul az asztrális testben, és eztán veszi észre az elme. Az asztrális testet, amelyben az érzések központjai helyezkednek el, gyakran az asztrális embernek nevezzük, épp úgy, ahogy a fizikai testet is a fizikai embernek nevezhetnénk; de az természetesen csupán eszköz- hüvely, ahogy a vedantista nevezné-, amelyben maga az ember működik, és amelyen keresztül eléri a durvább eszközt, a fizikai testet, és az őt.

Ami az asztrális test alkatát illeti, az asztrális anyag hét halmazállapotából van összetéve, és durvasága vagy finomsága attól függ, hogy durvább, vagy finomabb halmazállapotú anyag van-e benne túlsúlyban. Könnyű az embert egy jól formált asztrális testben elképzelni; úgy képzelhetjük el, hogy levette fizikai testét, annak egy finomabb, fényesebb másában áll előttünk, önmagához hasonlóan a tisztánlátó, de láthatatlanul a közönséges látás számára. „Jól formált” asztrális testről beszélek, mert a fejletlen ember asztrális testében nagyon tökéletlen látványt nyújt. Körvonalai határozatlanok, anyaga nehézkes és rosszul elrendezett, és elvonva a testből csupán formátlan, gomolygó felhő, amely nyilván alkalmatlan arra, hogy mint önálló eszköz működjék; valójában inkább az asztrális anyag töredéke, mint kialakult asztrális test- amőbaszerű asztrális protoplazmatömeg. Egy jól formált asztrális test olyan emberre vall, aki az intellektuális fejlettség, vagy szellemi növekvés elég magas fokát érte már el, úgyhogy az asztrális test külseje megmutatja tulajdonosának haladottságát. Körvonalaik határozottságáról, alkotóanyagának fényességéről és szervezettségének tökéletességéről ítélnélük meg, hogy az őt használó Ego a fejlődés milyen fokát érte el.

Ami feljavításának kérdését illeti- ezt a mindnyájunk számára fontos kérdést – szem előtt kell tartanunk, hogy az asztrális test feljavítása egyrészt a fizikai test megtisztításával függ össze, másrészt az elme megtisztításával és kifejlesztésével. Az asztrális test különösen fogékony a gondolatok felől jövő benyomásokra, mert az asztrális anyag sokkal gyorsabban válaszol a gondolatvilágból jövő minden ösztönzésre, mint a fizikai. Ha például az asztrális világba nézünk, azt látjuk, hogy állandóan változó formákkal van tele; találunk itt „gondolatformákat”- elemi lényekből álló és gondolatélet formákat- és ennek az elemi lényeknek nagy tömegeit is megfigyelhetjük, amelyből állandóan formák merülnek fel, és amelyben megint el is tűnnek. Ha gondosan megfigyeljük, láthatjuk, hogy gondolatáramok rezegetik meg ezt az asztrális anyagot, hogy erős gondolatok burkot készítenek belőle maguknak, és hosszú ideig, mint lények léteznek, az erőtlen gondolatok pedig gyöngén burkolóznak be vele, és újra kilibbennek belőle, úgyhogy a gondolati hatások következtében az egész asztrális világban állandó változás van folyamatban. Az ember asztrális teste asztrális anyagból lévén, ugyanilyen készséggel válaszol a gondolati hatásokra, és feleletképpen

visszarezdül minden gondolatra, ami éri, jöjjön bár kívülről, más emberek elméjéből, vagy belülről, tulajdonosának elméjéből.

Tanulmányozzuk most ezt az asztrális testet az őt belülről és kívülről érő hatások alatt. Látjuk, hogy áthatja a fizikai testet, és mint egy asztrális felhő, túlárad rajta minden irányban. A színek az ember természetével változnak, alacsonyabb, állati szenvedélytermészetével; a fizikai testen kívül eső résznek kámikus aura a neve, minthogy a kámához, vagy vágytesthez tartozik, amelyet általában az ember asztrális testének neveznek. Az asztrális test ugyanis az ember kámikus tudatának eszköze, minden állati szenvedély, és minden vágy székhelye, az érzékek központja, mint már említettük, amelyben minden érzés keletkezik. Állandóan változtatja színeit, amint a gondolati hatások alatt rezeg. Ha az ember kijön a sodrából, skarlátvörös villanások jelennek meg benne; ha szeretetet érez, rózsás pirosság rezdül át rajta. Ha az ember gondolatai magasrendűek és nemesek, csak finomabb asztrális anyag felelhet meg nekik, és ennek nyomát látjuk abban, ha az asztrális test minden alsíkon veszít a durvább és sűrűbb részecskékből, és nyer a finomabb és ritkább fajtájúakból. Az alacsony és állati gondolatokkal eltelt ember asztrális teste durva, vaskos és sötét színű- gyakran annyira sűrű, hogy a fizikai test körvonala csaknem elvész benne; míg a haladott emberé finom, világos, fényes és ragyogó színeivel valóban szép látvány. Az ilyen esetben a test tulajdonosa már leigázta az alacsonyabb szenvedélyeket, és az elme válogató tevékenysége kifinomította az asztrális anyagot. Ha nemesen gondolkodunk tehát, megtisztítjuk az asztrális testet, anélkül, hogy tudatosan törekedtünk volna rá. Azt se felejtjük el, hogy ez a belső tevékenység óriási hatással van a test felé kívülről vonzott gondolatokra. Az a test, amelyet tulajdonosa rászoktatott a rossz gondolatok iránti fogékonyságra, mágnesként hat a közelében lévő hasonló gondolatformákra, míg a tiszta asztrális test taszító erőként hat az ilyenekre, és magához vonzza a sajátjához hasonló anyagból állókat.

Amint már mondtuk, az asztrális test egyrészt a fizikaitól függ és annak tisztasága, vagy tisztátalansága hat rá. Láttuk, hogy a fizikai testet alkotó szilárd, cseppfolyós, gáznemű és éterikus anyagok durvák vagy finomak, sűrűk, vagy könnyűek lehetnek. E minőségük viszont az őket körülvevő asztrális burkok minőségére hat.

Az aurának ez a különválasztása az embertől, mintha valami tőle különálló volna, félrevezető, bár a megfigyelés szempontjából nagyon természetes. „Aura” a neve a testet körülvevő felhőnek, mindennapi nyelven. Valóban, az ember a különböző világokban ilyen, mindegyiknek megfelelő leplekben él, és mindezek a leplek, vagy testek áthatják egymást. A legkisebbet és legsalsóbbrendűt „testnek” hívjuk, és a testen túl kiterjedő többi lepelanyagának keverékét aurának nevezzük. A kámikus aura tehát csupán a kámikus testnek a fizikain túlterjedő része. Ha oktalanul könnyelműek vagyunk fizikai testünket illetően, testünkbe a szilárd részecskék tisztátalan fajtáit építjük be és ezzel magunkhoz vonzzuk a nekik megfelelő, mondhatnánk szilárd, asztrális anyag tisztátalan fajtáit. Ha viszont tisztább szilárd részecskéket építünk be sűrű testünkbe, a nekik megfelelő tisztább szilárd asztrális anyagot vonzzuk magunkhoz. Amint fizikai testünk megtisztítását előmozdítjuk azzal, hogy tiszta étellel és itallal tápláljuk, kizárva étrendünkben mindenfajta szennyező táplálékot- állatok vérével, szeszt és más utálatos és lealacsonyító dolgot- nem csupán tudatunk fizikai hordozóját javítjuk, hanem tisztítani kezdjük az asztrális burkot is és felépítéséhez finomabb, és nemesebb anyagot használunk fel az asztrális világból. Ennek hatása nem jelenlegi földi életünkre fontos, de határozott következményekkel jár, - amint később látni fogjuk- a halál utáni állapotra, az asztrális világbeli tartózkodásra, sőt még következő földi életünk testének mineműségére is...

De még ez sem minden: a táplálék legrosszabb fajtái az asztrális világ lényeinek rosszindulatú fajtáit vonzzák az asztrális testhez, nem csupán az asztrális anyaggal van dolgunk, hanem e világ úgynevezett elementáljaival is. Ezek magasabb és alacsonyabb jellegű, ebben a világban élő, emberi gondolatok szülte lények, amelyeken kívül még asztrális testükbe zárt romlott lények is vannak az asztrális világban, akiket elemi lényeknek nevezünk. Az elementálok olyan emberek felé vonzódnak, akiknek asztrális teste természetüknek megfelelő anyagot tartalmaz, a fent említett elemi lények pedig természetesen azokat keresik, akik olyan bűnöket engednek meg maguknak, amelyeknek ők is rabjai voltak annakidején, fizikai testükben. Ha valamely asztrális látással rendelkező személy végigmegy London utcáin, az undorító elementáloknak hordáit látja nyüzsögni a hentesüzletek körül, az elemi lények pedig különösen a sörözőkben és a szeszkimérésben gyülekeznek, hogy az undorító szeszgőzt élvezhessék és, ha lehetséges, magába az ivók testébe férközhessenek. Ezeket a lényeket azok vonzzák, akik ilyen anyagból építik asztrális testüket, és ez a környezet alkotja az ilyen emberek asztrális életének egy részét. Így megy ez végig az asztrális világ minden halmazállapotán; fizikai testünk tisztításával párhuzamosan tisztábbfajta asztrális anyagot vonzunk magunkhoz.

Természetes tehát, hogy az asztrális test lehetőségei a beléje épített anyag minőségétől függenek; amint a tisztítás folyamatával mindig jobban és jobban kifinomítjuk ezeket a testeket, nem rezdülnek vissza többé feleletképpen az alsóbbrendű ösztönzésekre és felébred bennük a fogékonyság az asztrális világ magasabbrendű befolyásai iránt. Ilyenmódon olyan eszközt készítünk, amely bár természeténél fogva fogékony a külső befolyások iránt, fokozatosan tompul az alacsonyabb rezgésekkel szemben, és mindinkább képes a magasabbakra válaszolni- eszközt, amely csupán a magasabb rezgések számára van felhangolva. Amint egy huzalt beállíthatunk bizonyos rokonrezgésekre, és e célból kiválaszthatjuk szélességét, hosszúságát, és feszültségét, úgy hangolhatjuk fel asztrális testünket, hogy rokonrezgéseket (hasonló rezgéseket) bocsásson ki magából, ha nemes dallam zendül meg körülötte a világban. Ez nem pusztán okoskodás, vagy elmélet, ez tudományos tény. Ahogy a húrt vagy huzalt hangoljuk, úgy hangolhatjuk az asztrális test húrjait is; az ok és okozat törvénye ugyanúgy érvényes mindkét esetben; hivatkozunk a törvényre, menedékünk a törvény és benne bízunk. Tudás az, amire szükségünk van és akarat, hogy tudásunkat a gyakorlatban is felhasználjuk. Eleinte kísérletezhetünk ezzel a tudással, ha úgy tetszik, mint pusztán elmélettel, amely megegyezik az alsóbb világokból ismert tényekkel. Később, amint megtisztítottuk asztrális testünket, az elmélet tudássá változik, első kézből való saját megfigyeléssé, úgyhogy az azelőtt csupán munkahipotézisként elfogadott elméletek igazságairól meggyőződhetünk.

Mindenekelőtt tehát a megtisztítás e folyamatán múlik minden lehetőségünk, hogy úrrá lehessünk az asztrális világon, és komoly hasznunkat lássák benne. Vannak bizonyos jóga módszerek, amelyekkel ésszerűen és egészségesen mozdítható elő az asztrális érzékek kifejlődése, de semmi értelme sincs annak, hogy erre bárkit is meg próbáljunk tanítani, aki az előkészítésnek egyszerű módszerét, a megtisztítást nem használta. Általános tapasztalat, hogy az emberek mohón próbálják ki a haladás valamely új és szokatlan módszerét, de hiábavaló volna az embereket jógára tanítani, ha még ezt az előkészítő folyamatot nem hajlandók mindennapi életükben gyakorolni. Mondjuk, hogy elkezdünk egy előkészületlen átlagembert a jóga valamely nagyon egyszerű formájára tanítani. Mohón és lelkesedve kapna rajta, mert új, mert rendkívüli, mert nagyon gyors eredményeket remél tőle, és alig dolgozna rajta egy évig, belefáradna a nap-nap utáni rendszeres erőfeszítésbe, és elcsüggedne a közvetlen eredmény elmaradása miatt, nem lévén hozzászokva a naponként megújuló, kitartó erőfeszítéshez, letörnék, és abbahagyná a gyakorlatot; az újdonság varázsának elkopásával hamarosan

felülkerekednék a kifáradás. Ha valaki nem akar, vagy nem képes még arra sem, hogy fizikai és asztrális teste megtisztítása aránylag könnyű követelményének eleget tegyen azzal, hogy az evés és ivásbeli rossz szokásainak kötelékeit ideiglenes önmegtartóztatással elszakítsa, annak kár volna nehezebb és csak újdonságuknál fogva vonzóbb módszerek után sóvárogni, melyeket, mint elviselhetetlen terhet, csakhamar lerázna. Még beszélni is kár különös módszerekről mindaddig, amíg valaki nem dolgozott bizonyos ideig ezekkel az általánosabb és szerényebb eszközökkel. A megtisztítással azonban újabb lehetőségek tárulnak fel előttünk. A tanulmányozó egyszerre majd észreveszi, hogy fokozatosan szivárogni kezd bele a tudás, látása élesebbé válik, rezgések érik minden oldalról, olyan válaszokat váltva ki belőle, amelyekre azelőtt, vakságának és tompaságának napjaiban, képtelen lett volna. Előbb vagy utóbb, múlt karmájától függően, e tapasztalat birtokává válik, és ahogy az ábécé nehézségein túljutott gyermek örül a könyvek olvasásának, úgy örvend majd a tudományozó is a tudomására jutó és hatáskörébe kerülő olyan lehetőségeknek, amelyekről gondatlansága idejében még csak nem is álmodott. A tudás új távlatai nyílnak meg előtte, egy tágasabb világegyetem bontakozik ki körülötte.

Ha most néhány percig tanulmányozzuk az asztrális test működését éber és alvó állapotban, könnyen és gyorsan leszünk képesek méltányolni tevékenységét, ha majd a testtől függetlenül működik a tudat eszközeként. Ha egy személyt éber és alvó állapotban tanulmányozunk, nagyon szembeötlő változás szemtanúi leszünk, asztrális testét illetően. Éber állapotában az asztrális tevékenységek- színek változása, stb.- mind a fizikai testben és közvetlenül körülötte zajlanak le, de alvó állapotban különválás jön létre. A fizikai test- a sűrű test és az éterikus testmás az ágyon marad egyedül, míg az asztrális test fölött lebeg a levegőben. Ha tanulmányunk tárgya közepes fejlettségű ember, a fizikai testtől különvált asztrális test az előbbi leírt formátlan tömeghez fog hasonlítani. Nem távozhat el messzire a fizikai testtől, a tudat nem használhatja önállóan eszközeként, és a benne lévő ember nagyon eltévedt és álmatag állapotban van, minthogy nem szokta még meg, hogy fizikai testén kívül cselekedjék; valóban azt mondhatjuk, hogy majdnem alszik, mert nélkülözi azt az eszközt, amelyen keresztül működni szokott. Nem képes határozottan felfogni az asztrális világ benyomásait, vagy világosan kifejezni magát a gyengén szervezett asztrális testén keresztül. Az asztrális testben lévő érzésközpontokra hathatnak a kósza gondolatok, és ő válaszolhat benne az alacsonyabb természetet érő ingerekre; a szemlélő összbenyomása azonban álmoság és határozatlanság, minthogy a kezdetleges asztrális test híján van minden határozott tevékenységnek, és tökéletlenségében tétlenül lézeng az alvó fizikai test fölött. Ha bármi történnék, ami fizikai társától távolabbra akarná vezetni, vagy úzni, az utóbbi felébred, és az asztrális test gyorsan visszatér beléje. De ha egy sokkal fejlettebb személyt figyelünk meg, mondjuk olyat, aki már hozzászokott ahhoz, hogy az asztrális világban működjék, és asztrális testét e célra használja, meglátjuk, hogy mikor a fizikai test aludni tér, és az asztrális test kibújik belőle, maga az ember áll előttünk teljes tudatában. Az asztrális test jól szervezett, körvonalai tiszták, és hasonlítanak az illető emberhez, és az ember eszközként használhatja- a fizikainál sokkal alkalmasabb eszközként. Teljesen éber állapotban van, és sokkal tevékenyebben működik, pontosabban a megértés nagyobb erejével, mint amikor a sűrűbb fizikai eszközbe szorult, azonkívül szabadon és óriási sebességgel mozoghat bármilyen messzire anélkül, hogy a legkevésbé is zavarná az ágyon alvó testet.

Ha az ilyen személy nem tanulta még meg, hogyan kapcsolja össze asztrális és fizikai eszközeit, ha megszakad a tudat folyamatossága, amikor az asztrális test alváskor kibújik, akkor, bár maga az ember nagyon éber és teljesen tudatos az asztrális világban, sűrűbb testében visszatérésekor nem tudja majd közölni fizikai agyával, hogy távollétében mit csinált. Ilyen körülmények között „éber” tudata – ahogy tudatunk legkorlátozottabb állapotát

nevezni szoktuk – nem részesül asztrális világbeli tapasztalatainkban, nem mintha ő (az ember) nem tudna róluk, de mert a fizikai szervezet túl sűrű ahhoz, hogy átvegye tőle ezeket a benyomásokat. Néha a fizikai test ébredésekor érezzük, hogy tapasztaltunk valamit, amire nem tudunk visszaemlékezni; de épp ez az érzés mutatja, hogy a tudat működött az asztrális világban, távol a fizikai testtől, bár az agy nem elég fogékony ahhoz, hogy akár múló emléke is maradjon a történetekről. Néha sikerül az embernek az asztrális test visszatérésekor a fizikaiban a sűrű testre és éterikus mására pillanatnyi benyomást tenni, úgyhogy, mikor felébred bennük, élénken emlékszik az asztrális világban szerzett tapasztalatra. De az emlék gyorsan eltűnik, és nem lehet visszaidézni; minden próbálkozás csak távolabb visz a sikertől, minthogy minden erőfeszítés erőrezgéseket indít meg a fizikai agyban, és még inkább felülkerekedik a finomabb asztrális rezgéseken. Vagy pedig, sikerül az embernek közölni fizikai agyával az új tudást, de arra nem emlékszik, hogy hol és hogyan szerezte; az ilyen esetekben az eszmék úgy merülnek fel az éber tudatban, mintha spontán fakadnának, korábban meg nem értett kérdések megoldásai bukkannak fel, és megvilágosodik, ami azelőtt homályos volt. Az ilyesmi már a haladás biztató jele, mert jól szervezett, és az asztrális világban tevékeny asztrális testre vall, bár a fizikai test fogékonysága még mindig nagyon részleges. Néha azonban sikerül az embernek a fizikai agyat is fogékonnyá tenni, és ilyenkor fordul elő, hogy amint mondani szoktuk, világos, értelmes és összefüggő álmunk volt, álmunk, amelyet a legtöbb gondolkodó ember élvezett már időnként, amelyben élénkebben élünk, és nem tompábban, mint „éberen”, és amelyben még fizikai életünkben használható tudásra is szert teszünk. Mindezek a haladás fokozatai, amelyek az asztrális test fejlődését és javulását, szervezettségét jelzik.

Másrészt azonban jó lesz szem előtt tartani, hogy a szellemiség felé igazán, sőt gyorsan haladó személyek a legtevékenyebben és leghasznosabban működhetnek az asztrális világban anélkül, hogy visszatérésükkor végzett munkájuknak leghalványabb emlékét is átadnák az agynak, bár alsóbb tudatukban állandóan növekvő megvilágosodást és a szellemi igazság szélesebbkörű megértését tapasztalják saját magukon. Van egy tény, ami minden tanulmányozót bátoríthat, és bizalommal tölthet el, még, ha fizikai emlékezete mentes is a fizikain túli tapasztalatoktól. Amint mindig jobban és jobban megtanulunk másokért dolgozni, amint mindig hasznosabbak igyekszünk a világban lenni, amint odaadásunk az emberiség Idősebb Testvérei iránt erősebbé és állandóbbá válik, és mindig komolyabban igyekszünk elvégezni nagy munkájuk ránk eső kis részét, kikerülhetetlenül fejlesztjük az asztrális testet, és azt a képességünket, hogy benne működünk, mert ez hatékonyabb szolgálókká tesz minket. Akár emlékszünk rá fizikai agyunkban, akár nem, mély álmunkban elhagyjuk fizikai börtönünket, és hasznosan tevékenykedünk az asztrális világban. Segítünk olyanokon, akiket másképp nem érhetnénk el, segítünk és vigasztalunk, különben kivihetetlen módokon. Ez a fejlődés olyanoknál megy végbe, akiknek elméje tiszta, akiknek gondolkodása emelkedett, és akiknek szívét a szolgálat vágya tölti el. Sok-sok évig szolgálhatnak ezek az asztrális világban anélkül, hogy alacsonyabb tudatukba visszahoznának valami emléket, és erőiket sokkal nagyobb mértékben fordítják a világ javának szolgálatára, mint ahogy erre magukat képesnek hinnék. Ezek, mihelyt karmájuk megengedi, elnyerik a teljes, szakadatlan tudatot, amely tetszés szerint mozog a fizikai és az asztrális világ között; létrejön a híd, amelyen erőlködés nélkül megy át az emlékezet egyikből a másikba, úgyhogy az asztrális világbeli működésből visszatérő ember a tudat pillanatnyi kiesése nélkül öltheti magára fizikai testét. Ez az a bizonyosság, amely mindazokra vár, akik a szolgálat életét választják. Ezek egy napon elnyerik ezt a folyamatos tudatot, és akkor az élet számukra nem áll többé munkával eltöltött napok megőrzött emlékéből és a feledés éjszakáiból, hanem folytatólagos egésszé válik, amelyben a testet félreteszik, hogy hozzájusson a számára szükséges pihenéshez, az ember maga pedig asztrális testét veszi igénybe, asztrális világbeli munkája elvégzéséhez. Ekkor

töretlenül őrzik meg a gondolatok láncolatát, tudni fogják, mikor hagyják el a fizikai testet, tudatosak lesznek, miközben elhagyják, ismerik rajta kívül töltött életüket, tudják, mikor térnek vissza, és mikor öltik fel újra. Így hétről-hétre, évről-évre töretlenül és lankadatlanul viszik tovább tudatukat, s ez az egyéni Én létének a teljes bizonyosságával tölti el őket, és azzal a ténnyel, hogy a test öltözék csupán, amelyet tetszésük szerint öltönek fel és tesznek félre, nem pedig a gondolat és élet nélkülözhetetlen eszköze. Tudni fogják, hogy nemhogy szükséges volna hozzá, hanem az élet sokkal tevékenyebb, a gondolat sokkal zavartalanabb nélküle.

Ha az ember eléri ezt a fokozatot, kezdi sokkal jobban megérteni a világot és benne saját életét, mint azelőtt, kezdi jobban felismerni, mi áll előtte, mik a magasabbrendű emberiség lehetőségei. Lassan belátja, hogy amint az ember először fizikai, aztán asztrális tudatra tesz szert, úgy veheti birtokába egymás után a fölötte sokkal magasabban tornyosuló többi tudatmagaslatot is, s így magasabb világokban válhat tevékenyé, tágabb világokat barangolhat be, átfogóbb erőket mozgósíthat és mindezt a Nagyok és Szentek szolgájaként, az emberiség segítésére és javára. Ekkor kapja csak meg a fizikai élet a neki járó jelentőséget, és bármi történjék is a fizikai világban, nem érinti az embert többé úgy, mint amikor még nem ismerte a teljesebb, gazdagabb életet és semmi, amit a halál művel nem érinti őt, akár önmagáról, akár azokról van szó, akiknek segíteni akar. A földi élet, mint az emberi tevékenység legkisebb része, megkapja az őt megillető igazi helyet, és soha többé nem lehet olyan sötét, mint volt azelőtt, mert a magasabb világok fénye bevilágít legsötétebb zugaiba is.

Forduljunk most az asztrális test működései és lehetőségei tanulmányozásától bizonyos, vele kapcsolatos jelenségekhez. Megjelenhet más emberek előtt a fizikai test nélkül a földi élet tartalma alatt, vagy utána. Aki teljesen ura asztrális testének, természetesen bármikor elhagyhatja fizikai testét és meglátogathatja messze lévő barátait. Ha az ily módon felkeresett személy tisztánlátó, vagyis kifejlesztette asztrális látását, meglátja barátja asztrális testét; ha nem, az ilyen látogató megsűritheti valamelyest eszközét a környező légkörből vett fizikai anyag-részecskékkal, amelyeket asztrális testébe von és így eléggé „anyagiasul” ahhoz, hogy a fizikai látás számára láthatóvá váljék. Ez a magyarázata sok távoli jóbarát megjelenésének, ami sokkal gyakoribb jelenség, mintsem képzelik, csak az emberek félnek, hallgatnak róla, nehogy, mint babonásokat kinevessék őket. Szerencsére ez a félelem csökkenőben van, és, ha az emberekben megvolna a bátorság és józan ész ahhoz, hogy tanúságot tegyenek mellette, amit valóságnak ismernek, hamarosan rengeteg bizonyítéka gyűlne össze emberek megjelenésének, akinek fizikai teste jó messze volt a helytől, ahol asztrális testükben megjelentek. Ezeket a testeket anyagulás nélkül is láthatják bizonyos körülmények között olyanok is, akik különben nem rendelkeznek asztrális látással. Ha valaki túlságosan kifárasztotta idegzetét és fizikai teste nem eléggé egészséges, úgyhogy a vitalitás üteme gyengébb a szokottnál, az éterikus testmástól oly annyira függő idegtevékenység szokatlanul felélénkülhet, és ilyen körülmények között az ember ideiglenesen tisztánlátóvá válhat. Példának okáért az aggodalomtól kínzott anya, tudva, hogy a messze idegenben lévő fia súlyosan beteg, érzékennyé válhat asztrális rezgésekkel szemben, különösen az éjszakai órákban, amikor a vitalitás legalacsonyabbra csökken. Ha ilyen körülmények között gondol rá fia, akinek teste öntudatlan, tehát nem akadályozza abban, hogy anyját asztrálisan meglátogassa, az anya valószínűleg meg fogja őt látni. Gyakoribb az ilyen látogatás olyankor, amikor az illető személy épp meghalt és levetette fizikai testét. Az ilyen megjelenések legkevésbé sem ritkák, különösen, ha a haldokló személy erősen vágyik elérni valakit, akihez szorosán fűzik a szeretet szálat, vagy közölni akart valami fontosat, és meghalt, mielőtt megtehetette volna.

Ha a halál után vizsgáljuk meg az asztrális testet, miután mind az éterikus testmást, mind a fizikai testet lerázta, megfigyelhetjük, hogy változáson megy keresztül. Míg a fizikai testtel volt kapcsolatban, különböző halmazállapotú anyagai össze voltak egymással keverve, a sűrűbb és ritkább fajták áthatották egymást; a halál után azonban átrendeződnek. A különböző halmazállapotú anyagok elkülönülnek egymástól, és úgyszólván sűrűségük sorrendjében válnak ki. Az asztrális test így réteges állapotba jut, vagy közös központú burkok sorozatává válik, amelyeknek legsűrűbbje kívülről kerül. És itt ismét találkozunk az asztrális test megtisztításának fontosságával még a földi lét ideje alatt, mert azt látjuk, hogy az ember nem barangolhatja be halála után az egész világot úgy, ahogy akarja. Ennek a világnak megvan a hét halmazállapota, és az ember ahhoz van kötve, amelyhez külső burkának anyaga tartozik. E külső burok szétesésével eljut a következő halmazállapotú síkra, és így tovább, sorjában. Az alacsony, és állati hajlamú ember asztrális testében sok lesz a legsűrűbb és legdurvább asztrális anyag, ez pedig a kámaloka legalacsonyabb síkjához köti. Amíg ez a burok nagyrészt szét nem esik, az ember fogva marad az asztrális világ e részében, és végig kell szenvednie ennek a legkevésbé sem kellemes helynek a kellemetlenségeit. Ha ez a legkülső eléggé szétesett ahhoz, hogy lehetővé tegye kiszabadulását, az ember az asztrális anyag következő halmazállapotába kerül, vagy talán jobban megfelel a valóságnak, ha azt mondjuk, hogy az asztrális világ következő halmazállapotának rezgéseivel veheti fel a kapcsolatot, azt hívnék, hogy más tájakra jutott. Itt marad, amíg csak el nem nyútte a hatodik halmazállapotú anyagából álló burkának az anyagát, és el nem juthat az ötödikbe. Tartózkodásának idejét minden halmazállapotban az illető anyag asztrális testébe épített mennyisége szabja meg. Minél nagyobb tehát a durvább anyagok mennyisége, annál hosszabbra nyúlik tartózkodása a kámaloka alsóbb színvonalain, és minél több ilyen anyagtól szabadulunk meg itt, annál kevesebbet késlekedünk a halálon túl. Még, ha a durvább anyag nincs is teljesen kiküszöbölve- teljes kiirtása hosszú és nehéz folyamat, oly tartósan lehet a tudatunk a földi élet tartamára a durvább szenvedélyektől távoltartani, hogy az őket kifejező anyag nem működik már a tudat tevékeny eszközeként teljesen elszorvad, hogy fizikai analógiával éljünk. Ilyen esetben, bár az ember rövid időre fogva marad az alsóbb színvonalakon, békés alvással tölti el idejét, és így nem érez semmit a környezet kellemetlenségeiből. Minthogy tudata már nem keres kifejeződést ilyenféle anyagok segítségével, nem kerül érintkezésbe az asztrális világ általuk alkotott tárgyaival.

Az olyan ember kámalokai útja valóban gyors, aki annyira megtisztította asztrális testét, hogy minden halmazállapotnak csupán legtisztább és legfinomabb elemeit tartotta meg benne- azokat, amelyek egy fokkal fölemelve, rögtön átalakulnának következő finomabb halmazállapotúvá. Ismeretes az u.n. „kritikus pont” az anyag két-két halmazállapota között; a jeget felmelegíthetjük egy pontig, melyen túl már a legkisebb fokozás vízzé változtathatja; a vizet oly fokra hevíthetjük, melytől kezdve a legkisebb hőtöbblet gőzzé változtathatja. Így az asztrális anyag mindegyik halmazállapota is addig finomítható, míg minden további finomítás a következő halmazállapotúvá változtatja. Ha ez már megtörtént az asztrális test anyagának minden halmazállapotával, ha elérte a finomság legfelső fokát, akkor elképzelhetetlenül gyorsan halad át az ember a kámalokán, és zavartalanul suhan át benne magasabb felé szárnyalásában.

Még egy hatása van az asztrális test fizikai és mentális úton történő megtisztításának, mégpedig, a legközelebbi testetöltésben használandó, annak idején felépülő asztrális testre való hatás. Ha az ember átmegy a kámalokából a devacsánba, nem vihet oda magával rossz gondolatformákat; asztrális anyag nem létezik a devacsáni szinten, és a devacsáni anyag nem válaszolhat a gonosz szenvedélyek és vágyak durva rezgéseire. Ennélfogva amikor az ember végleg lerázza asztrális testének maradványait, nem vihet magával mást, mint a szunnyadó

hajlamoknak azokat a csírát, amelyek, ha tápot vagy levezetést találnak, bűnös vágyak és szenvedélyek formájában nyilvánulnak meg az asztrális világban. E csírákat azonban magával viszi, s ezek devacsáni élete alatt szunnyadó állapotban vannak. Ha újraszületéskor visszatér, magával hozza és kivetíti őket; ezek valamilyen magnetikus rokonságnál fogva magukhoz vonzzák az asztrális világból a megnyilvánulásukhoz alkalmas anyagot, beburkolóznak a természetüknek megfelelő asztrális anyagba, és így az ember küszöbönálló testetöltésekor asztrális testének alkatrészeivé válnak. Ily módon tehát most nemcsak élünk asztrális testünkben, hanem elkövetkező születésünk asztrális testének mineműségét is formáljuk- egy okkal több, hogy jelenlegi asztrális testünket a lehető legjobban megtisztítsuk, és jelenlegi tudásunkat jövőendő haladásunk biztosítására felhasználjuk.

Mert összes életeink össze vannak kapcsolva egymással; egyik sem választható külön a mögötte lévőtől, sem az előtte állóktól. Az igazság az, hogy csupán egy életünk van, amelyben a mi u.n. életeink csupán napok. Sohasem kezdünk meg egy életet tiszta lappal, hogy teljesen új történetet jegyezzünk fel rá; csupán új fejezetet kezdünk el, s benne tovább bonyolítjuk a régi történeteket. A halál éppoly kevésbé szabadít fel minket előző életeink karmikus kötelezettségei alól, mint ahogy az éjszaka nem mentesít minket előző napi pénzübeli kötelezettségeinktől; ha ma adósságot csinálunk, nem mentesülünk alóla holnap, hanem addig marad meg a követelés, amíg ki nem egyenlítjük. Az ember élete folyatónlagos, töretlen; a földi életek nem különülnek el, hanem egymáshoz kapcsolódnak. A megtisztítás és fejlődés folyamatai szintén folyatónlagosak, és sok egymás után következő földi létben kell őket lebonyolítanunk. Előbb, vagy utóbb mindannyiunknak munkához kell látnia; előbb, vagy utóbb mindenki belefárad az alacsonyabb természet élményeibe, az állat uralmába, az érzékek zsarnokságába. Akkor az ember nem hódol be nekik többé, hanem elhatározza, hogy összetöri rabságának láncait. Ugyan minek is hosszabbítanók meg rabságunkat, ha megvan a hatalmunk hozzá, hogy minden pillanatban összetörhetjük?

Csak a saját kezünk köthet meg, és csak az szabadíthat fel minket. Van jogunk választani, van szabad akaratunk, és, ha valóban találkozunk egy nap mindnyájan egy magasabb világban, miért ne kezdjük el mindjárt lerombolni korlátjainkat és követelni isteni születési jogunkat? A bilincsek széttörése, a szabadság elnyerése akkor kezdődik, amikor az ember elhatározza, hogy alacsonyabb természetét a magasabb szolgálatába állítja, hogy itt, a fizikai tudat világában, elkezd építeni a magasabbrendű testeket, és megpróbálja megvalósítani azokat a magasabbrendű lehetőségeket, amelyekkel isteni előjogánál fogva rendelkezik, s amelyeket csupán az az állat homályosít el, amelyben él.

Az elme teste

Eddig bővebben tanulmányoztuk az ember fizikai és asztrális testét. Tanulmányoztuk a fizikai testnek látható és láthatatlan részét, működését a fizikai világban; követtük tevékenységét, különböző módjait, taglaltuk fejlődésének törvényeit, és időztünk fokozatos megtisztításánál. Azután hasonlóképpen foglalkoztunk az asztrális testtel is, követe növekedését és működéseit, foglalkozva asztrális világbeli megnyilvánulásainak jelenségeivel, továbbá megtisztításával. Így némi fogalmat nyertünk a világegyetemünk hét nagy világa közül kettőben lejátszódó emberi tevékenységről. Miután ezt megtettük, tovább mehetünk most a harmadik nagy világba, a gondolat világába; ha majd erre vonatkozólag is tanultunk valamit, előttünk áll a fizikai, asztrális és mentális világ – bolygónk, és az őt körülvevő hét réteg- , mint az ember földi testetöltéseinek és tevékenységének, valamint az egyik testetöltést befejező haláltól a másik testetöltést megnyitó születésig terjedő tevékenységének háromszoros világa. Ez a három világ az ember iskolája és birodalma:

ezekben zajlik le fejlődése és kibontakozása, zarándok útja. Tudatosan ezekből nem kerülhet tovább, míg csak a beavatás ajtaja föl nem tárult előtte, mert ebből a három világból nincs más kiút.

Ez a harmadik tájék, amelyet a gondolat világának neveztem, magába foglalja azt, bár nem azonos vele, amit a teozófusok devacsán, vagy devaloka néven ismernek, az istenek országának, a boldog, vagy áldott országnak, ahogy egyesek fordítják. A devacsán természeténél és körülményeinél fogva viseli ezt a nevet, minthogy semmi sem hatolhat világába, ami fájdalmat, vagy gondot okozhatna; ez egy különlegesen őrzött állapot, amelybe pozitív rossz be nem hatolhat, az ember üdvösséggel teli pihenőhelye, amelyben békésen dolgozza fel fizikai életének gyümölcsét.

Félreértések elkerülése végett szükség van néhány bevezető, a mentális világot illető magyarázatra. Míg a többi világhoz hasonlóan hét halmazállapotra tagolódik, megvan az a sajátossága, hogy ez a hét egy hármast, és egy négyest csoportba osztható. A három felső halmazállapotot végtelen finomságánál fogva szaknyelven arupának vagy testnélkülinek, a négy alsót pedig rupának, testtel bírónak nevezzük. Az ember tudata tehát két eszközben működik ebben a világban, és mindkettőre ráillik a mentális test elnevezés. Ezek közül az alacsonyabb, amellyel először foglalkozunk, kisajátíthatja magának e név használatát, míg csak jobbat nem találunk számára, mert a magasabbat kauzális testnek nevezzük, (később kiderülő okoknál fogva). A tanulmányozók ismerik a felső és alsó manasz közti különbséget; a kauzális test a felső manasz, teste az Ego, vagy az ember életről-életre megmaradó, állandó teste; a mentális test az alsó manasz, amely a halál után tovább él, és átmegy a devacsánba, de felbomlik, amint az élet a devacsán rupa (forma) szintjén végetért.

A MENTÁLIS TEST

A tudatnak ez az eszköze az elme világnak alsó négy síkja anyagából áll, és ahhoz tartozik. Sajátos feladata, hogy a mentális világ e részében a tudat eszközéül szolgáljon, de az asztrális és fizikai testen át is működik mindazokban a megnyilvánulásokban, amelyeket közönséges éber tudatunkban az elmének tulajdonítunk. A fejletlen ember földi életében persze nem tud a mentális test a maga világában a tudat önálló eszközeként működni; ha az ilyen ember működteti mentális képességeit, azoknak asztrális és fizikai anyagba kell burkolóznuk, hogy működésük tudatára ébredhessen. A mentális test az Ego, a Gondolkodó eszköze minden gondolkodást igénylő munkája számára, de élete kezdeti szakában kevésbé szervezett, kissé kezdetleges és tehetetlen, akár a fejletlen ember asztrális teste.

A mentális testet alkotó anyag rendkívül ritka és finom fajtájú. Láttuk már, hogy az asztrális anyag még a fizikai világ éterénél is sokkal kevésbé sűrű. Az anyagból való fogalmunkat tehát még jobban ki kell terjesztenünk, hogy felölelhessen az olyan finom alkotóelem eszméjét is, amely nem csak a fizikai és asztrális látás számára láthatatlan, de még az ember "belső" érzékszervei számára is felfoghatatlanul finom. Ez az anyag fentről számolva világegyetemünk ötödik, letről számítva harmadik síkjához tartozik, és ebben az anyagban az Én, mint elme nyilvánul meg, úgy, mint a lejjebb következőben (az asztrálisban) mint érzélem. Van a mentális testnek egy szembeszökő sajátossága, amint külső része az ember aurájában láthatóvá válik. Amint nő és fejlődik az ember, úgy nő, nagyobbodik méretében és tevékenységében minden testet öltéssel a mentális test is. Ez olyan sajátosság, amelyhez mostanáig nem voltunk hozzászokva. A fizikai test felépítése testetöltésről testetöltésre a nemnek és nemzetiségnek megfelelően változik, de méreteit illetően Atlantisz óta nagyjából egyforma maradt. Az asztrális testnél azt láttuk, hogy szervezettsége javul az ember

haladásával. A mentális test azonban a szó szoros értelmében, méreteiben növekszik az ember haladásával. Ha egy nagyon fejletlen embert veszünk szemügyre, azt látjuk, hogy mentális teste fejletlen voltánál fogva épp csak, hogy észrevehető, és némi erőfeszítés kell ahhoz, hogy egyáltalán meglássuk. Ha ezután egy haladottabb embert vizsgálunk, aki nem spirituális ugyan, de kifejlesztette elméje képességeit és begyakorolta értelmét, úgy találjuk majd, hogy mentális teste határozott fejlettségre tett szert, azon kívül megvan az a szervezetsége, amely a működő eszköz ismertetőjele; világos és határozott körvonalú, finom anyagú és szép színű tárgy, amely élettől és erőtől duzzadva állandóan lüktet az óriás tevékenységtől, az elme megnyilvánulása az elme világában.

Ami tehát természetét illeti, ebből a finom anyagból készült. Ami a működését illeti, az Én legközvetlenebb eszköze, amelyben az, mint értelem nyilvánul meg; ami növekedését illeti, az értelmi fejlődéssel arányosan növekszik életről-életre, azonkívül szervezetsége is életről-életre határozottabbá válik, amint az elme képességei és sajátosságai mindig jobban kiemelkednek. Az asztrális testtel ellentétben, nem válik formában és vonásokban az ember határozott megszemélyesítőjévé, amikor az asztrális és fizikai testtel kapcsolatban működik; körvonalaiiban ovális – tojásdad –, a fizikai és az asztrális testet természetesen áthatja, és amint fejlődik, sugárzó körrel veszi körül, mely – mint már mondtuk – mindig nagyobb és nagyobb lesz az értelmi fejlődés haladásával. Szükségtelen mondanunk, hogy ez a tojásdad forma nagyon szép és ragyogó dologgá válik, mihelyt az ember kifejleszti elméje magasabb képességeit; az asztrális látás számára láthatatlan, de világosan látható az elme világába tartozó magasabb látással. Amint a fizikai világban élő átlagember nem lát semmit az asztrális világból-, bár az körülveszi-, míg csak meg nem nyíltak asztrális érzékei, úgy nem lát semmit a csupán fizikai és asztrális érzékeivel tevékeny ember az őt körülvevő mentális világból, vagy az anyagából álló formákból, noha azok minden oldalról körülveszik, míg csak meg nem nyílnak mentális érzékei.

Ezek az élesebb érzékek, a mentális világ érzékei, egészen mások, mint azok az érzékek, amelyeket itt ismerünk. Az „érzések” szó valóban helytelen elnevezés, mert inkább a mentális „érzékről” kellene beszélnünk. Az elme saját világának dolgaival úgyszólván közvetlenül egész felületével érintkezik. Itt nincs külön érzék a látás, a hallás, tapintás, ízlelés és szaglás számára; mivel az a rezgés, amelyet itt külön érzékszervvel kell fölvennünk, ebben a világban egyszerre kelti fel mindeme jellegzetességek érzetét, amint az elmével kapcsolatba kerül. A mentális test mindezeket egyszerre, ugyanabban az időben veszi fel, és úgyszólván minden részében tudomása van mindarról, amit felfoghat.

Nehéz szavakkal érthetővé tenni, hogy ez az érzék mi módon veszi fel zavar nélkül a benyomások halmazát. Legjobb talán, ha elmondjuk, hogy két tanulmányozó ebben a világban hogyan értekezik egymással. Ha az elme beszél, egyszerre szól színben, hangban és formában, úgyhogy a teljes gondolatot közli színes és zenés kép formájában ahelyett, hogy csupán csak töredékét mutatná meg, amint azt itt lenn tesszük a szavaknak nevezett jelképekkel. Talán hallott némely olvasó ősrégi könyvekről, amelyeket a nagy Beavatottak írtak szín-nyelven, az istenek nyelvén. Ezt a nyelvet sok cselá ismeri. Formáját és színét a mentális világ „nyelvéből” vették, amelyben egyetlen gondolat rezgési-formát, színt és hangot hoz létre. Nem mintha az elme gondolna egy színre, vagy hangra, vagy formára; egy gondolatot gondol el, a finom anyag egy összetett rezgését, és ezt a gondolatot fejezik ki mindezekon a módokon a megindított rezgések. A mentális világ anyaga állandóan ilyen színeket, hangokat és formákat létrehozó rezgésnek van kitéve és, ha az ember fizikai és asztrális testeitől mentesen működik a mentálisban, tökéletesen szabad az előbbiektől.

érzékszerveinek a korlátjaitól, minden ponton fogékony minden rezgéssel szemben, amelyek az alsóbb világokban egymástól külön és különbözően merülnének fel.

Ha ellenben éber tudatában gondolkodik az ember, és asztrális meg fizikai testein keresztül dolgozik, a gondolat a mentális testben keletkezik, és innen indul el először az asztrálisba, és aztán a fizikaiba. Ha gondolkodunk, mentális testünkkel gondolkodunk - vagyis a gondolat közegével, az „Én”-ként kifejeződő tudattal. A „Én” csalóka, de legtöbbször mégis csak ezt az egyetlen „Én”-t ismerjük. Mikor a fizikai test tudatával foglalkoztunk, azt láttuk, hogy maga az ember nincs mindannak tudatában, ami magában a fizikai testben végbemegy, hogy annak tevékenységei részben függetlenek tőle, hogy nem képes úgy gondolkodni, ahogy az apró különálló sejtek gondolkodnak, hogy nem osztozik igazán a testnek, mint egésznek tudatában. Amint azonban a mentális testhez érünk, az emberrel oly szorosan azonosított részhez jutottunk, hogy az az embernek magának látszik. „Én gondolkodom”, „Én tudok” - túljuthatunk-e ezen? Az elme a mentális testben lévő Én, és ez az, amelyben legtöbbször az Én utáni keresésünk célját megtalálni véljük. Ez azonban csak akkor igaz, amikor éber tudatunkba vagyunk zárva. Bárki, aki megtanulta, hogy az éber tudat, az asztrális test érzéseihez hasonlóan, csupán egy szakasza Ént kereső utunk útjának, és aki megtanulta ezen is túlmenni, rájön, hogy ez megint az igazi ember eszköze csupán. Legtöbbször közülünk azonban, mint mondtam, nem választják külön, nem tudják az embert gondolatban különválasztani mentális testétől, amely úgy tűnik fel nekik, mint legmagasabb megnyilvánulása, legmagasabb eszköze, a legmagasabb „Én”, amelyet valamiképpen érinteni, és megvalósítani tudnak. Ez annál is inkább kikerülhetetlen és természetes, minthogy az egyéniség, az ember, a fejlődés mostani fokán ezt a testet kezdi éltetni, és elsősorban működtetni. A múltban a fizikai testet éltette leginkább, mint tudata eszközét, és most egész magától értetődően használja. A faj elmaradt tagjai az asztrális testet élteti még leginkább, de nagyon nagy részük, legalábbis nagyjából, már befejezte ezt a munkát; az ötödik faj a mentális testben dolgozik, és az emberiségnek most azon a külön feladaton kellene dolgoznia, hogy ezt a testet fejlessze ki.

Így hát nagyon érdekel minket, miképpen épül és növekszik a mentális test. Gondolat által növekszik, gondolataink az az anyag, amelyből ezt a testet építjük; mentális képességeink gyakorlatával, művészi hajlamaink, magasabb érzelmeink fejlesztésével építjük a szó szoros értelmében, mentális testünket napról-napra, életünk minden hónapjában és évében. Ha nem gyakoroljuk mentális képességeinket, ha a gondolat világában gyűjtők vagyunk csupán és nem teremtők, ha csupán kívülről fogadunk be, ahelyett, hogy belülről építenénk, ha egész életünkben csak más emberek gondolatai rajzanak elménkbe, ha ez minden, amire a gondolat terén képesek vagyunk, akkor életről-életre sem tud mentális testünk növekedni; életről-életre úgy térünk vissza, ahogy elmentünk; életről-életre fejletlen egyének maradunk. Mert csupán magának az elmének gyakorlásával, lépességei teremtő használatával, dolgoztatásukkal, állandó működtetésükkel fejleszthetjük a mentális testet és vihetjük előre az igazán emberi fejlődést.

Abban a pillanatban, amikor ez a felismerés földereng bennünk, valószínűleg megpróbálunk változtatni tudatunk általános beállítottságán mindennapi életünkben. Elkezdjük figyelni működését, és amint ezt tesszük, észre fogjuk venni, hogy gondolkodásunk nagy része egyáltalában nem is a miénk, csupán más emberek gondolatainak befogadása. Gondolatok jönnek, nem tudjuk, hogyan; gondolatok érkeznek, nem tudjuk honnan; gondolatok távoznak, nem tudjuk, hová; és így valószínűleg kedvetlenül és csalódottan azt kezdjük érezni, hogy az elme ahelyett, hogy magas fejlettségű lenne, nem sokkal több, mint átjáróház a gondolatok számára. Vizsgáljuk csak meg tudatunk tartamát, és lássuk, mennyi

belőle a miénk, és mennyi csupán kívülről jött? Eszméljünk hirtelen magunkra olykor-olykor a nap folyamán, figyeljük meg, min gondolkodunk; az ilyen hirtelen ellenőrzéssel rá fogunk jönni, hogy vagy semmire sem gondolunk – ez nagyon gyakori tapasztalat –, vagy pedig olyan bizonytalanul gondolkodunk, hogy csak egész halvány benyomás éri azt, amit elménk merhetünk nevezni. Ha ezt jó néhányszor megpróbáltuk, és éppen a próba következményeként, jóval öntudatosabbak lettünk, mint azelőtt, próbáljuk megfigyelni az elmében talált gondolatokat, és meglátni, miben különbözik állapotuk, mikor az elméből távoznak, attól az állapottól, amelyben oda megérkeztek – mit nyertek tőlünk azalatt, hogy velünk voltak. Ily módon elménk igazán tevékeny lesz, és gyakorolni fogja teremtő erőit. Bölcsen tesszük, ha a következő eljárási módot használjuk; először is kiválasztjuk azokat a gondolatokat, amelyeket egyáltalán megtartani szándékozunk elménkben; valahányszor egy jó gondolatot találunk elménkben, időzzünk vele, erősítsük, többet próbáljunk bele vinni, mint amennyi eleinte benne volt, végül, mint jótékony tényezőt, küldjük ki a gondolatok világába. Ha rossz gondolatot találunk elménkben, azt elképzelhető leggyorsabban vessük ki onnan. Nemsokára észre fogjuk venni, hogy, ha örömmel üdvözlünk elménkben minden jó és hasznos gondolatot és visszautasítjuk a rosszakat, a következő eredmény kezd kibontakozni: mindig több és több jó gondolat áramlik kintről elménkbe, és mindig kevesebb és kevesebb rossz. Annak, hogy elménket jó és hasznos gondolatokkal telítjük, az lesz a következménye, hogy mágnesként fog hatni a körülöttünk lévő minden hasonló gondolatra: mivel következőképpen elzárkózunk attól, hogy a rossz gondolatokat befogadjuk, a közelünkbe jövőket az elme vissza fogja lökni. A mentális test jellegzetességévé válik, és eltaszítja a rosszakat. Dolgozni fog a jó gondolatokon, hatékonyabbá teszi majd, és így állandóan nagy tömeg mentális anyagot gyűjt össze tartamául, miáltal évről-évre gazdagabbá válik. Ha eljön az az idő, amikor az ember véglegesen lerázza asztrális és fizikai testét, és a mentális világba megy át, magával fogja vinni mindezt az összegyűjtött anyagot; magával viszi a tudatnak a tartalmát abba a világba, amelybe az tulajdonképpen tartozik, és devacsáni életét felhasználja arra, hogy az egész elraktározott anyagot képességekké és erőkké dolgozza át.

A devacsáni időszak végén a mentális test átadja az állandó kauzális testnek az így kialakított jellemvonásokat, hogy azok átkerülhessenek a következő testetöltésbe. Az ember visszatérésekor ezek a képességek a mentális világ rupái, vagyis formával bíró alsíkjainak anyagába burkolóznak, a következő testet öltés sokkal jobban szervezett és fejlettebb mentális testét alkotva, és az asztrális és fizikai testen keresztül a gyermek „veleszületett képességeiként” nyilvánulnak meg. Jelen életünkben, az előbb vázolt módon gyűjtjük az anyagot; a devacsáni életben feldolgozzuk azt, átalakítva a gondolat külön erőfeszítéseit a gondolkodás képességévé, gondolati erőkké és tevékenységekké. Ez az óriási változás megy végbe a devacsáni életben, s mivel mértékét az szabja meg, miként használtuk fel földi életünket, jól tesszük, jól tesszük, ha most semmiféle erőfeszítést nem kímélünk. Következő testet öltésünk mentális teste attól a munkától függ, amelyet a mostani mentális testben végzünk; itt látjuk hát, milyen mérhetetlenül fontos az ember fejlődése szempontjából az, hogy most hogyan használja mentális testét; ez korlátozza devacsáni tevékenységét, és a tevékenységek korlátozásával megszabja azokat a mentális képességeket, amelyekkel következő életében vissza fog térni a földre. Nem választhatjuk el egyik életünket a másiktól, sem a semmiből nem teremthetünk. A karma vetésünknek megfelelően hozza meg az aratást; a termés silány, vagy dús, a munkás szántásához és vetéséhez mérten.

A mentális test fentemlített gépies tevékenységét talán jobban megértjük, ha megvizsgáljuk az anyag természetét, amelyet fölépítéséhez használ. Az Egyetemes Elme – amelyhez legbensőbb természeténél fogva tartozik – anyagi része az a tárház, amelyből azt az anyagot meríti. Ez az anyag mindenféle rezgéseket indít el, amelynek minősége és ereje az

anyag atomjainak összeállításától függ. A mentális test automatikusan olyan anyagot von magához a tárházból, amely fenntarthatja a benne már meglévő összeállítást, mert a mentális testben, akár csak a fizikaiban, állandóan cserélődnek a részecskék és a távozók helyét az érkezők foglalják el. Ha az ember észreveszi rossz hajlamait, és nekilát megváltoztatásuknak, újfajta rezgéseket indít meg; a régiekre beállított mentális test ellenáll az újaknak, s az összeütközés szenvedéssel jár. Lassanként azonban, amint a régi részecskék kilökődnek, és helyükbe olyanok lépnek, amelyek képesek az új rezgésekre válaszolni (éppen e képességük folytán kerülnek be kintről a mentális testbe) a mentális test jellege megváltozik, sőt alkotórészei cserélődnek ki, és a rosszal szemben ellenállók lesznek, a jót pedig vonzani fogják. Az elme régi testének ez a szembehelyezkedése és ellenszegülése magyarázza meg az első erőfeszítések óriási nehézségeit, és a helyes gondolkodás fokozódó könnyűségét, amint a régi forma fokozatosan megváltozik, végül pedig azt, hogy az új működés mindinkább spontánna és könnyűvé válik.

A koncentráció gyakorlása is egy mód, amellyel a mentális test növekedését előmozdíthatjuk: egy pontra szögezzük elménket, és erősen ott tartjuk, nem engedve meg, hogy elkalandozzék. Kitartó és következetes gondolkodásra kellene szoktatnunk magunkat, visszatartva elménket attól, hogy minduntalan egyik dolgról a másikra csapongjon (ugorjék át), sem, hogy erőit egy csomó jelentéktelen gondolatra pazarolja. Jó gyakorlat egy szorosán összefüggő gondolatmenetet követni, ahol az egyik gondolatból természetesen fakad a következő. Ezzel fokozatosan kifejlesztjük elménk ama képességét, amelyek gondolkodásunkat logikussá, és így mindenekfölött ésszerűvé teszik. Mert, ha így működik az elme, ha gondolat gondolatot követ határozott és szabályszerű sorrendben, ezzel erősíti eszköz mivoltát az Én mentális világban végzett munkájához. A koncentrált és logikus gondolkodás képességének fejlődése abban is megmutatkozik, hogy mentális testünk világosabban körvonalazott lesz, növekedése gyorsul, szilárdná és kiegyensúlyozottá válik, s a reáfordított erőfeszítéseket jól fizeti vissza eredménye, a haladás.

A KAUZÁLIS TEST

Térjünk át most az elme második testére, amelyet a „kauzális test” megkülönböztető elnevezése alatt ismerünk. Ezt a nevet annak a ténynek köszönheti, hogy benne lakozik mindennek az oka, ami mint okozat nyilvánul meg az alsóbb világokban. Ez a test a „manasz teste”: az egyén, az igazi ember forma-oldala. Ez az ember minden kincsének befogadója, tárháza, amelyben örökre el vannak téve, és annál jobban nő, minél több olyat ad neki az alacsonyabb természet, ami méltó arra, hogy szervezetébe beépítse. A kauzális testbe szövődik bele mindaz, ami tartós, és benne vannak elraktározva minden tulajdonság csírái, hogy a következő testetöltésbe átkerülhessenek; így az alsóbb megnyilvánulások teljesen ennek az embernek a növekedésétől és fejlődésétől függenek. „aki számára sosem üt az óra”.

A kauzális test, mint fentebb mondtuk, az egyén forma-oldala. Mivel csupán a jelenlegi ember ciklussal foglalkozunk, azt mondhatjuk, hogy amíg a kauzális test létre nem jön, nem beszélhetünk emberről; fizikai és éterikus burkai már elő lehetnek készítve számára; szenvedélyek, érzelmek és étvágyak is gyűlhetnek lassanként, hogy az asztrális testben a vágy természetét kialakíthassák. De nem lehet addig emberről beszélni, amíg a fizikai és asztrális világokon át be nem fejeződött a növekedés és amíg a mentális világ anyaga, nem kezd feltűnedezni a kifejlődött alacsonyabb testekben. Amikor a lakhelyét előkészítő Én erejénél fogva lassan elkezd fejlődni a mentális világ anyaga, az ember fejlődését állandóan besugárzó Átmá-Buddhi nagy tengeréből leáramlás indul meg – és ez úgyszólván találkozik a felfelé növvő, kibontakozó mentális anyaggal, egyesül vele, megtermékenyíti és az egyesülés helyén

jön létre a kauzális test, az egyén. Akik ezekben a magasztos világokban látni tudnak, azt mondják, hogy az igazi embernek ez a formai oldala olyan, mint egy éppen csak, hogy látható leheletfinom hártya, amely jelzi, hogy hol kezd az egyén elkülönült életét. Ez a légies, színtelen, finom anyagból való hártya az a test, amely végigkíséri az embert az egész fejlődésén, ez az összes életét összekötő fonál, az újraszülető szutrátmá, a „fonál Én”. Ez mindannak a befogadója, ami a törvénnyel egyezik, minden nemes, harmonikus, és ezért tartós tulajdonságnak, ez mutatja az ember növekedését, a fejlődésnek azt a fokát, amelyet elért. Minden nagy és nemes gondolat, minden tiszta és magasztos érzelm fölkerül hozzá, és alkotó részévé válik.

Vegyük egy átlagember életét, és lássuk, mennyi jut ebből az életből a kauzális test építésére. Képzeljük azt el, mint egy finom hárttyát. Ezt a hárttyát meg kell erősíteni, színekkel széppé kell tenni, étellel megtölteni, ragyogóvá és dicsővé tenni, növelni nagyságát az ember növekedésével és fejlődésével. Az ember a fejlődés alacsonyabb fokán nem sok mentális tulajdonságot mutat fel, de annál több szenvedélyt és étvágyat. Érzéseket érez és keresi is őket; ezek azok a dolgok, amelyek felé fordul. Úgy látszik, mintha az embernek ez a belső élete kinyújtana egy keveset az őt alkotó finom anyagból, és e körül gyülekeznek a mentális test. A mentális test viszont benyúlik az asztrális világba, itt az asztrális testtel érintkezik és összekapcsolódik, így híd létesül, amelyen minden áthaladhat, ami áthaladni képes. Ezen a hídon át küldi le az ember gondolatait az érzelmek, a szenvedélyek, az állati élet világába, és a gondolatok elkeverednek mindezekkel az állati szenvedélyekkel és érzelmekkel. Így keveredik össze a ,mentális test az asztrálissal; szorosán egymáshoz kapcsolódnak, úgyhogy nehezen válnak el egymástól a halál órájának megérkeztekor. Ha azonban az embernek, mialatt életét ezekben az alacsonyabb világokban éli, egy önzetlen gondolata támad, a gondolat, hogy szolgálatára legyen valakinek, akit szeret, és valami áldozatot hoz, hogy szolgálatot tegyen barátjának, olyasmit hozott létre, ami tartós, valamit, ami életképes, amiben benne van valami a magasabb világok természetéből. Ez feljuthat a kauzális testbe, és részévé válhat, szebbé teheti azt, talán első színárnyalatát nyújthatja neki. Lehet, hogy az ember életében nem sok adódik ezekből a tartós, az igazi ember növekedéséhez tápanyagot nyújtó dolgokból. Így hát növekedése nagyon lassú lesz, mert egész további élete nem segíti elő. Tudatlanságából fakadó, és gyakorlattal táplált minden rossz hajlamának csírája befelé húzódik, és szunnyadó állapotba kerül, mihelyt az asztrális test, mely otthont és formát nyújtott neki, szerteoszlik az asztrális világban. Bekerülnek a mentális testbe, és itt szunnyadó állapotban pihennek, minthogy a devacsánban hiányzik a kifejeződésükhöz szükséges anyag, amikor pedig a mentális test pusztulására kerül sor, a kauzális testbe jutnak, ahol szintén szunnyadnak, mintegy felfüggesztett életműködéssel. Mihelyt a földre visszatérő Ego eléri az asztrális világot, kifelé vettetnek, és a múltból hozott rossz hajlamok formájában újra felbukkannak ott. A kauzális testet tehát egyaránt nevezhetjük a jó és a rossz tárházának, lévén ő minden, ami az emberből alacsonyabb eszközei feloszlásával visszamaradt, de a jó beépül szerkezeteibe és segíti növekedését, a rossz azonban a fenti kivételtől eltekintve megmarad csírának.

Az a rossz azonban, amelyet az ember először elgondol, és azután elkövet, többet árt a kauzális testnek annál, mintha csupán az eljövendő bűn és baj csírajaként szunnyad benne. A rossz nemcsak, hogy nem segíti elő az igazi ember növekedését, de, ha mélyreható és állandó, elvon – ha szabad ezt a kifejezést használnunk – valamit magából az egyénből. Ha állandó a bűn, ha szüntelenül győz a rossz, a mentális test annyira összekeveredik az asztrálissal, hogy a halál után nem tud egészen szabadulni tőle, és így magából a lényegből szakad el egy rész, ami aztán az asztrális test pusztulásakor visszatér a mentális világ anyagába és elvész az egyén számára. Ha ily módon a kauzális testről alkotott képünkre, a hárttyára, vagy buborékra

gondolunk, a bűnös élet ezt bizonyos fokig megvékonyíthatja, nemcsak haladása gátlódik meg, hanem valami olyasmi történik vele, aminek folytán nehezebb valamit beleépíteni. Olyan ez, mintha a hártya növekedése volna megtámadva és bizonyos fokig megterméktelenítve vagy elsorvasztva. Rendes körülmények között azonban ennél nagyobb kár nem szokta érni a kauzális testet.

Ahol azonban az Ego mind intellektusban, mind akaratban megerősödött anélkül, hogy ugyanakkor önzetlenségben és szeretetben is gyarapodott volna, ahol saját külön központja körül zsugorodik össze ahelyett, hogy nöttében kitágulna, az önzés falát építvén maga köré és fejlődő erőit csak az „Én”-re pazarolván az összesség helyett. Ezek a veszélyesebb és jobban megrögzött rossznak esetei, amelyekre a világ oly sok szent írása utal, amikor az Ego tudatosan szembehelyezkedik a törvénnyel, és megfontolt szándékkal harcol a fejlődés ellen. Akkor a kauzális test, amelyre az értelemnek és akaratnak mentális világbeli rezgései hatnak – az önző célok felé fordult értelem és akarat rezgései – elveszti jellemző tulajdonságát, a káprázatos ragyogást és sötét árnyalatok mutatkoznak benne, az összehúzódnak következményei. Ekkora bajt nem idézhet elő a gyengén fejlett Ego, sem az átlagos szenvedélyek vagy mentális hibák; ilyen messze ható sérülés előidézésére csak magasan fejlett Ego képes, akinek energiái hathatósan működnek a manaszikus világban. Ezért oly sokkal veszedelmesebb és bénítóbb a becsvágy, a büszkeség, és az önző célokra felé fordított intellektuális képesség, mint az alsóbb természet kézzelfoghatóbb hibái, és a „farizeus” gyakran távolabb áll „Isten országától”, mint a publikánus és a bűnös. Ezen a vonalon fejlődik a „fekete mágus”, az az ember, aki legyőzi szenvedélyeit és vágyait, kifejleszti akaratát és elméje magasabb erőit, de nem azért, hogy azokat az összesség fejlődését előmozdító erőként boldogan felajánlja, hanem, hogy mindent, amit csak tud magának, egyetlen egynek kaparintson meg, hogy megtartsa, és nem, hogy osztozzék. Ezek az elkülönülés fenntartására törekszenek, az egység ellenében, a fejlődés gyorsítása helyett késleltetni igyekeznek azt; ezért visszásan és nem összhangban rezegnek együtt a mindenséggel, s ki vannak téve az Ego szétrobbanása veszélyének, ami az egész fejlődés gyümölcseinek elvesztését jelenti.

Mindnyájan, akik kezdünk némiképp érteni a kauzális testhez, életünk határozott céljává tűzhetjük fejlesztését; igyekezhetünk önzetlenül gondolkodni, hogy hozzájáruljunk növekedéséhez és cselekvőképességéhez. Életről életre, évszázadról évszázadra, évezredről évezredre halad az egyénnek ez a fejlődése, és ha tudatos erőfeszítéssel segítjük elő növeését, összhangban működünk az isteni akarral és előmozdítjuk ittlétünk célját. Semmi sem vész el, ami egyszer beleszövődött a kauzális testbe, mert ez az örökkévaló ember.

Ebből látjuk, hogy a fejlődés törvényénél fogva mindaz, ami rossz, még, ha egy ideig erősnek is látszik, magában hordja saját pusztulásának csíráját, míg minden jóban benne van a halhatatlanság csírája. Ennek a titka abban a tényben rejlik, hogy minden rossz diszharmonikus és szembehelyezkedik a kozmikus törvénnyel; ennél fogva ez a törvény előbb vagy utóbb szétmorzsolja, és vele összeütközésben porrá zúzza. Ezzel szemben minden jót felvesz, és előbbrevisz a törvény, minthogy összhangban van vele; a fejlődés sodrának részévé válik, és ezért sosem vész el, soha el nem pusztítható. Ebben van az embernek nemcsak reménysége, hanem végső győzelmének biztosítéka is; bármilyen lassan is, de növekedünk, bármilyen hosszú is utunk, egyszer végére érünk. Az egyén, a mi Énünk, fejlődik, és nem lehet teljesen elpusztítani; még akkor sem, ha balgaságunk a szükségesnél lassúbbá teszi növeését. Mindazonáltal mindaz, amivel hozzájárulunk, még, ha kevés is, megmarad benne örökre, és miénk minden elkövetkezendő időszakon át.

Más testek

Még tovább is mehetünk egy lépéssel, de ezzel olyan magas és magasztos világba jutunk, hogy még képzeletben is alig járhatunk benne. Mert maga a kauzális test nem a legmagasabb, és nem a manasz a „Szellemi Ego”, hanem a buddhiba merült és azzal egyesült manasz. Ez az emberi fejlődés csúcspontja, itt ér véget a születés és halál kerekének körforgása. A most tárgyalt világ fölött van még egy magasabb, a Buddhista világa, amelyet néha a Turijja világának neveznek. A tudat eszköze itt a szellemi test, az Anadmajakosha, vagyis az üdvösség teste, ezt érhetik el a jógik, és megízlelhetik ennek a dicső világnak örök üdvösségét, és saját tudatukban érezhetik át az alapvető egységet, amely ezen túl tapasztalati tény lesz számukra, és nem csupán intellektuális hit többé. Sokat olvashatunk arról az időről, amely a szeretetben, bölcsességben és hatalomban gyarapodott ember számára jön el, amikor átlépi a fejlődése külön szakaszát jelentő nagy kaput. Ez a beavatás kapuja, és az ember, akit mestere vezetett át rajta, először emelkedik föl ebben a szellemi testbe, és tapasztalja benne a fizikai, az asztrális, sőt még a mentális világ minden különbsége mögött lévő egységet. Ha az ember szellemi testében ezek fölé emelkedik, először tudja meg tapasztalatból, hogy különváltság csupán a három alacsonyabb világban van, hogy ő egy mindenki mással és, hogy öntudata elvesztése nélkül kitágulhat tudata és felölelheti a többiek tudatát, igazán és valóban velük egyé válhat. Itt van meg az az egység, amely után az ember állandóan sóvárog, az egység, amelyet igaznak érzett, és amelyet hiába keresett az alacsonyabb világokban; itt megtalálja azt, legmagasabb álmait túlhaladón, és az egész emberiséget egynek érzi legbensőbb Énjével.

Ideiglenes testek

Az emberi testek fölött tartott szemlényből nem hagyhatunk ki bizonyos másfajta ideiglenes eszközöket, amelyeket természetüknél fogva mesterségeseknek nevezhetünk. Ha az ember megtanul kilépni fizikai testéből, az asztrálisat használhatja, de amíg ebben működik, az asztrális világ határai korlátozzák. Használhatja azonban az első manaszból álló mentális testét is, amelyben eljuthat a mentális világba, de minden késedelem, vagy akadály nélkül bebarangolhatja benne az asztrális és fizikai világot is. Az így használt testet gyakran májáviri rupának, vagy látszat-testnek nevezik, ez a független tevékenységre átrendezett mentális test. Az ember magához hasonló formálja ezt a mentális testet, saját képére és hasonlatosságára alakítja, és ebben az időleges és mesterséges testben szabadon és tetszése szerint járhatja be a három világot és fölülemelkedhetik az embereket rendes körülmények között gátló korlátozásokon. Ez az a mesterséges test, amelyről oly gyakran olvasunk a teozófiai könyvekben, amelyben az ember országból országba utazhat, még az elme világába is betérhet, hogy új igazságokat tanuljon, s új tapasztalatokat szerezzen, és visszahozza éber tudatába az így gyűjtött kincseket. E magasabb test használatának az az előnye, hogy nincs kitéve az asztrális világ ámitásának és bűvöletének, mint az asztrális test. A gyakorlatlan asztrális érzékek gyakran félrevezetnek, és sok tapasztalatra van szükség, míg bízni lehet tanúságukban, de ez az ideiglenesen formált mentális test nincs ilyen tévedéseknek kitéve; igaz látással lát, igaz hallással hall; semmiféle asztrális bűvölet nem lehet úrrá rajta, semmiféle asztrális káprázat nem csalhatja meg; ezért ezt a testet használják legszívesebben az ilyen utazásokra kiképzettek. Elkészítik, amikor szükség van rá, és, ha feladatát, amelyért létrehozták, elvégezte, elengedik. Ily módon tanulhat meg a tanulmányozó gyakran olyan leckéket is, amelyek egyébként nem érhetnék őt el, és kaphat olyan utasításokat, amelyektől egyébként el volna zárva.

Más ideiglenes testeket is neveztek majávi rupának, de jobb, ha ezt a nevet az előbb leírt számára tartjuk fenn. Megjelenhet az ember bizonyos távolságban olyan testben is, amely valójában inkább gondolatforma, mint a tudat egyik eszköze, az asztrális világ elemi lényegébe burkolt gondolat. Az ilyen testek rendszerint csupán bizonyos gondolat, valamely különleges akarat eszközei és ezt meghaladóan nem mutatnak fel tudatot. Elég, ha futólagosan említjük meg őket.

AZ EMBERI AURA

Most már abban a helyzetben vagyunk, hogy legteljesebb értelmében fel tudjuk fogni, mi is voltaképpen az emberi aura. Ez magának az embernek az egyidejű megnyilvánulása a tudat négy világában, és fejlettségéhez mért erővel működik mindegyikben. Az aura testeinek, tudata eszközeinek az összetétele; röviden az ember forma-oldala. Így kell az aurát felfognunk, és nem csupán, mint az embert körülvevő felhőt, vagy gyűrűt. Az összesek között legdicsőbb a beavatottnál látható szellemi test, amelyen keresztül sugárzik az átmá élő tüze; ez az ember megnyilvánulása a buddhikus világban. Utána a kauzális test következik, az ember megnyilvánulása a legmagasabb mentális világban, az elme világának arupa részében, az egyéniség otthonában. A legközelebbi a mentális világ alsóbb részéhez tartozó mentális test, azután az asztrális, az éterikus és a sűrű test sorakozik; mindegyik a saját világának anyagából áll, és úgy fejezik ki az embert, amilyen az az illető világban. Ha a tanulmányozó ránéz egy emberi lényre, meglátja mindezeket az embert alkotó testeket, amelyek, anyaguk különböző voltánál fogva külön-külön láthatók, és így megmutatják az ember fejlettségi fokát. A magasabb látás kifejlődésével a tanulmányozó teljes működésükben láthatja mindezeket a testeket. A fizikai test a többi testnek a közepén látható, mint egy sűrű kikristályosodás, a többi test pedig áthatja és túlarad kerületén, minthogy a fizikai a legkisebb. Azután következik az asztrális test, amely láthatóvá teszi az átlagember oly nagy részét alkotó kámai természet állapotát. Ez telve van szenvedélyeivel, alacsonyabbrendű vágyaival és érzelmeivel, amelyek finomságban és színben különböznek (aszerint, hogy az ember mennyire tiszta) – nagyon sűrűk a durvább típusúnál, finomabbak a kifinomultabbaknál, és az összes közül a legfinomabbak a fejlődésben messzire haladt embernél. Ezután a többségnél fejletlen, de sokaknál szép mentális test következik, nagyon-nagyon különböző színezetben, mentális és erkölcsi típus szerint. Ezután jön a legtöbbször alig látható kauzális test, amelyet csak úgy láthatunk meg, ha gondosan megvizsgáljuk az embert, oly kevésbé fejlett, aránylag oly silány a színezete, és oly gyöngye működése. De, ha előrehaladt lélekre pillantunk, a kauzális test és az utána következő a legszembeszökőbb rajta, mint ami leginkább megmutatja az embert. Fénye ragyogó, színezete a lehető legdicsőbb és legfinomabb, árnyalatai leírhatatlanok, mert nem fordulnak elő a földi színekben – nem csupán tiszta és szép árnyalatok, hanem teljesen különböznek az alsóbb világokban ismertektől, új színek, amelyek láthatóvá teszik, hogyan gyarapodik az ember magasabb tulajdonságokban és erőkben, amelyek ezekben a magasabb világokban találhatóak. Ha valaki elég szerencsés ahhoz, hogy a Nagyok egyike megpillantásának áldásában részesüljön, úgy látja meg Őt, mint az élet és szín ragyogó és dicső, eleven formáját, amely természetét már pusztán megjelenésével is megmutatja a szemnek; minden leírást meghaladóan szép, minden képzeletet felülmúlóan ragyogó. Mégis, mindnyájan azzá válunk egy napon, ami Ő; amivé Ő már kiteljesedett, mint lehetőség rejlik minden ember fiában.

Megemlíthetünk még valamit az auráról, aminek gyakorlati értéke van. Nagymértékben védekezhetünk a kívülről jövő gondolatok ellen azzal, ha az aura anyagából tojásdad falat vonunk magunk köré. Az aura készségesen engedelmeskedik a gondolat ösztönzésének, és, ha képzelőerőnk megfeszítésével elképzeljük, hogy külső fala burokká sűrűsödik, valóban ilyen

védőfalat készítünk magunk köré. És a burok meggátolja az asztrális légkört betöltő kósa gondolatok behatolását, és így elejét veszi annak a zavaró hatásnak, amelyet a gyakorlatlan elmére tesznek. Egy ilyen burok elkészítésével megakadályozhatjuk életerőnk néha érzett csökkenését, különösen, ha olyan ember közelébe kerülünk, akik tudtuk nélkül vámpír módra szívják el szomszédjuk életerejét, és mindenki, aki szenzitív, és akit az ilyen szívás nagyon kimerít, bölcsen teszi, ha védekezik. Olyan nagy az emberi gondolat hatalma e finom anyag felett, hogy magunkat egy ilyen burokban elképzelni egyenlő a burok megformálásával.

Ha végignézünk a körülöttünk lévő embereken, megfigyelhetjük őket a fejlődés minden fokán, amint testeikkel megmutatják valójukat fejlődésük elért foka szerint, amint egymásután élnek és működnek a világegyetem síkjain, a megfelelő tudateszközök kifejlesztése során. Auránk pontosan megmutatja, mik vagyunk; hozzáadunk, amint az igaz életben növekszünk; tisztítjuk, amint nemes és tiszta életet élünk; és mind magasabb tulajdonságokat szövünk bele.

Van-e életbölcselet, amelyben több remény van, több erő, több öröm, mint ebben? Ha csupán fizikai szemmel nézünk végig az emberek világán, züllöttnek, nyomorultnak, látszólag reménytelennek látjuk, s ilyen is valóban a testi szem számára. De az embereknek ugyanaz a világa teljesen más színben tűnik fel előttünk, ha magasabb látással nézzük. Látjuk bizony a gondot és nyomorúságot, látjuk bizony a szégyent és a gyalázatot; de tudjuk, hogy múlandó, hogy ideiglenes, hogy a faj gyermekkorához tartoznak, és, hogy a faj ki fogja őket nőni. Ha a legalacsonyabbrendűeket, legelvetemültebbeket, legzüllöttebbeket és legállatiasabbakat nézzük is, mégis megláthatjuk isteni lehetőségeiket, és azt, amivé lesznek az eljövendő években. Ezt a reményt elhozta a Teozófia a nyugati világnak, az egyetemes megváltást a tudatlanságból, és így az egyetemes függetlenítését a nyomortól nem álomban, hanem valóságban, nem reményben, hanem bizonyosságban. Mindenki, aki életében növekedést mutat fel, úgyszólván eleven beteljesülése ennek az üzenetnek; az előfutárok mindenütt láthatók, és egy nap az egész világ megéri az aratásra, és betölti isteni rendeltetését.

Az ember

Most már rá kell térnünk magára az emberre. Nem vizsgáljuk tovább a tudat eszközeit, hanem a tudat rajtuk megnyilvánuló hatását. Nem nézzük tovább a testeket, hanem a bennük működő lényt. „Emberen” az állandó, életből életbe haladó egyént értem, aki folyton folyvást testet ölt, és elhagyja testét, aki lassan fejlődik a korszak folyamán, aki tapasztalatgyűjtés és tapasztalat-feldolgozás útján nő, és aki az utóbbi fejezetben leírt magasabb manaszikus, vagy mentális világban él. Ez az ember lesz tanulmányunk tárgya, aki az előttünk már ismert három világban, a mentálisban, az asztrálisban és a fizikaiban – működik.

Tapasztalatait azzal kezdi, hogy öntudatot fejleszt a fizikai világban; itt tűnik fel az, amit „éber tudatnak” nevezünk, az a tudat, az a tudat, amelyet mindnyájan ismerünk, amely az agyon és az idegrendszeren keresztül működik; amellyel a megszokott módon okoskodunk; amellyel a logikus következtetéseket bonyolítjuk; amellyel az éppen lefolyó testet öltés elmúlt eseményeire emlékszünk, és amellyel az élet ügyeiben állást foglalunk. Mindaz, amit mentális képességeinknek ismerünk, folyamánya az ember munkájának, amelyet zarándokútja korábbi szakaszain végzett és öntudata itt mind elevenebbé, tevékenyebbé válik, amint az egyén fejlődik, amint az ember életről-életre előrébb jut.

Ha egy nagyon fejletlen embert tanulmányozunk, úgy találjuk, hogy öntudatos mentális tevékenységének minősége silány, mennyisége pedig korlátolt. Ő a fizikai testben működik a fizikai és az éterikus agyon át; folyik ugyan a tevékenység az egész idegrendszeren át, látható és láthatatlan egyaránt, de ez a tevékenység igen esetlen. Nagyon kevés benne a megkülönböztetés, a mentális meglátás finomsága. Van ugyan benne egy kevés mentális tevékenység, de az nagyon gyerekes. Aprócska dolgokkal foglalkozik, egészen jelentéktelen események szórakoztatják, figyelmét csupa kicsinyes dolog vonja magára, érdeklik a tovatűnő tárgyak, szeret az ablaknál ülni és kinézni a mozgalmas utcára, figyelni az arra menő embereket, és járműveket, megjegyzéseket tenni rájuk, és nagyot mulatni, ha egy jól öltözött személy a pocsolyába esik, vagy egy arra haladó kocsit jól befröcsköli. Kevés a belső tartalma, ami lekötne figyelmét, és ezért állandóan kifelé fordul, hogy érezze, hogy él. A mentális fejlődés igen alacsony fokának fő jellegzetességei közé tartozik, hogy a fizikai és éterikus testeken dolgozó ember, aki azokat rendbe akarja hozni, hogy a tudat eszközeiként működhessenek. Mindig az erős, heves rezgéseket keresi, meg akar győződni arról, hogy érez, és azzal akarja a dolgokat megkülönböztetni, hogy erős és élénk érzéseket kap tőlük. Ez a haladásnak nagyon szükséges, bár elemi foka, enélkül állandóan összezavarná a testeiben és a rajtuk kívül lejátszódó folyamatokat: meg kell tanulnia az én, és nem-én ábécéjét azáltal, hogy megkülönbözteti az érzéseket okozó tárgyakat az érzetek előidézte érzésektől, az ingert az érzésektől. Ennek a foknak legalacsonyabbrendű képviselőit az utcasarkokon láthatjuk, tétlenül a falnak támaszkodni, amint időnként néhány zabolátlan megjegyzésben robbannak ki, vagy üres hahotába törnek. Bárki, aki agyukba bepillantani képes, láthatja, hogy az elhaladó tárgyak zavaros benyomást keltenek bennük és, hogy az ilyen és hasonló benyomások közötti kapcsolat nagyon laza. A benyomások inkább hasonlíthatók egy kavicsalmazhoz, mint egy jól rendezett mozaikhoz.

Ha azt tanulmányozzuk, hogy a fizikai és az éterikus agy mi módon lett a tudat eszköze, vissza kell térnünk az Ahamkára, vagy „Én-ség” korai kifejlődéséhez, ahhoz a fokhoz, amelyet a körülöttünk lévő alacsonyabbrendű állatokon figyelhetünk meg. Külső tárgyak behatásai rezgéseket okoznak az agyban, amelyeket az agy az asztrális testnek továbbít, és a tudat érzéseknek fog fel, anélkül, hogy kapcsolatba hozná ezeket az érzéseket az őket okozó tárgyakkal, minthogy ez a kapcsolat határozott mentális tevékenység – észlelés. Ha megkezdődik az észlelés, a tudat a fizikai és az éterikus agyat a maga eszközeiként kezdi használni, amellyel tudást gyűjt a külvilágból. Ezen a fokon természetesen régen túl van az emberiség, de megfigyelhetjük futólagos megisméltlődését, amikor a tudat újrászületéskor új agyat vesz föl; a gyermek elkezd „észrevenni”, vagyis kezdi összekapcsolni a benne fölkelte érzést azzal a benyomással, amelyet egy külső tárgy tett új burkára vagy eszközére, és így észreveszi a tárgyat.

Bizonyos idő múlva már nem szükséges a tárgy észrevétele ahhoz, hogy képe jelen legyen a tudatban, és a tudat képes felidézni a tárgy képét akkor is, ha nem is érintkezik vele semmilyen érzéssel; az ilyen emléki észrevételt eszmének, fogalomnak, mentális képnek nevezzük, és ezek alkotják a készletet, amelyet a tudat a külvilágból gyűjt össze. Ezeken kezd el a tudat dolgozni, és első tennivalója e fogalmak rendezése, ami megelőzője a rajtuk való gondolkodásnak. A gondolkodás a fogalmak összehasonlításával kezdődik, és a közöttük lévő összefüggések megállapításával folytatódik, amelyet közülük kettőnek, vagy többnek időről-időre megisméltlődő egyidejű, vagy egymásután következő előfordulása indít meg. Ennél a folyamatnál a tudat önmagába húzódik vissza, magával vevé az észleléseiből alkotott eszméket, és azzal folytatja, hogy hozzáad azokhoz valamit a sajátjához, például összefüggést állapít meg, az egyik dolgot a másikkal hozza kapcsolatba, mint okot és okozatot. Elkezd következtetéseket vonni, sőt még eljövendő eseményeket is előre látni, ha megállapított egy

összefüggést, úgyhogy, ha megjelenik az „oknak” tekintett észlelés, már várja az „okozatnak” ismert észlelés bekövetkezését. Majd, összehasonlítva a fogalmakat, soknál egy vagy több közös elemet talál, míg többi alkotórészük különböző, ezeket a közös jellegzetességeket elkülöníti a többitől, és összegyűjti őket, mint egy osztály jellegzetességeit, ezután pedig csoportosítja az ilyen tárgyakat, és, ha új tárgyat lát, amely rendelkezik velük, ebbe az osztályba sorolja azt. Ily módon fokozatosan kozmoszá alakítja az észrevételek káoszát, amellyel mentális pályafutását elkezdte. Törvényeket von le a jelenségek sorozatos történéseiből, és a természetben talált típusokból. Mindez a tudat működése a fizikai agyban és azon át, de még ebben a működésben is megtaláljuk valaminek a jelenlétét, ami nem az agyhoz tartozik. Az agy csupán felfogja a rezgéseket; az asztrális testben működő tudat érzésekké változtatja őket, a mentális testben pedig észleletekké változtatja az érzéseket, és azután véghezviszi mindazokat a folyamatokat, amelyek, mint már mondtuk, kozmoszá változtatják a káoszt. Az így működő tudatot pedig fönről árasztják el további világossággal olyan eszmék, amelyek nem a fizikai világ nyújtotta anyagból készültek, de egyenesen az egyetemes elméből vetülnek beléje. A „gondolkodás” nagy „törvényei” szabályozzák a gondolkodást, és maga a gondolkodás aktusa tanúskodik előbb való létezésükről, minthogy az velük és szerintük történik, és nélkülük lehetetlen volna.

Majdnem szükségtelen megjegyeznünk, hogy a tudat fizikai eszközben való működésének a korábbi erőfeszítései sok tévedésnek vannak kitéve, mind a tökéletlen megfigyelés, mind a téves következtetések folyamányaként. Elsietett következtetések, korlátolt tapasztalásból folyó általánosítások torzítják el a levont következtetések nagy részét. Így jönnek létre a gondolkodóképesség megrendszabályozására a logika szabályai, hogy kikerülhesse a tévedéseket, amelyekbe amíg gyakorlatlan, minduntalan beleesik. Mindazonáltal az egyik dolgról a másikra való következtetés kísérlete, még, ha tökéletlen is, határozottan az ember növekedésére vall, mert azt mutatja, hogy a kintről kapott adatokhoz hozzáad valamit a magáéból. Az összegyűjtött anyagnak ez a feldolgozása hatással van a fizikai eszközre is. Ha az elme két észleletet összekapcsol, ugyanakkor összekapcsolja – minthogy párhuzamosan ezzel rezgéseket indít el az agyban – magukat az észrevételeket felidéző rezgéseket is. Mert amint a mentális test mozgásba kerül, hatni kezd az asztrális testre, az meg az éterikus és a sűrű testre, az utóbbinak ideganyaga pedig megrezdül a rajta átfutó ingerektől, ez a folyamat elektromos kisülésekben nyilvánul, és a molekulák és molekulacsoportok között keringő magnetikus áramok bonyolult összefüggéseket, kapcsolatokat hoznak létre. Ezek nyomán azt mondhatjuk, idegjárat támad, ösvény, amelyen könnyebben fut végig egy újabb áram, mint futhatna mondjuk vele ellenkező irányba. Így, ha bizonyos rezgésben résztvett molekulacsoportot újra mozgásba hozna a tudat az által, hogy megismétli az egyszer már rájuk hatott eszmét, az itt felidézett rezgés könnyen futna végig a már korábban közte és egy másik csoport között létrehozott járaton, működésbe hozná azt a másik csoportot, és egy rezgést küld az agy felé, amely a szabályos átalakulások után, mint társított eszme jelenik meg. Ezért annyira fontos a társítás, bár az elmének ez a tevékenysége néha rendkívül zavaró, különösen, ha például valami képtelen, vagy nevetséges eszme társult egy komoly, vagy szent eszmével. A tudat felidézi a szent eszmét, hogy foglalkozzék vele, de hirtelen, teljesen az ő beleegyezése nélkül, a gépies agyműködés előidézte tolazkodó eszme vigyorgó képe hatol be a szentély küszöbén és beszennyezi azt. A bölcs ember vigyáz a társításra, és óvatosan beszél a legszentebb dolgokról, nehogy valamely balga, vagy tudatlan személy összekapcsolja a szentet az együgyűvel, vagy durvával, mely kapcsolat aztán valószínűleg megismétlődnék a tudatban. Hasznos a nagy zsidó tanítónak az intése: „Ne adjátok azt, ami szent, az ebeknek, se gyöngyeiteket ne hányjátok a disznók elé”.

A haladásnak egy másik tünete akkor bukkan fel, amikor az ember magatartását kívülről kapott ösztönzések helyett belső megismerések szabályozzák. Akkor saját tapasztalatgyűjteménye alapján cselekszik, összehasonlítva múltja különböző cselekvési módjainak eredményeit, és ezek alapján határozza meg jelen cselekvésének módját. Elkezd tervezgetni, kezdi a múlt alapján megítélni a jövőt, emlékezve a már megtörténtekekre, előre következtet, és amikor már ezt teszi, akkor határozottan nőtt ember-mivolta. Lehet, hogy még fizikai agyában működhet csak, hogy nélkülük még nem tud tevékenykedni, ellenben kezd fejlődő tudattá válni, amely egyéniségként kezd viselkedni, kiválasztva saját útját, ahelyett, hogy a körülményekkel sodródna, vagy valami külső nyomás kényszerítene bizonyos cselekvési irányba. Az ember növekedése ilyen határozott módon nyilvánul meg; mindig többet és többet fejleszt abból, amit jellemnek nevezünk, mindig több és több akaraterőt.

Az erős és gyenge akaratú személyek ebben a tekintetben különböznek egymástól. A gyenge akaratú embert külső vonzalmak és taszítások mozgatják, míg az erős akaratú embert belső indítékok irányítják, és megfelelő tapasztalataiból gyűjtött erőinek latbavetésével állandóan uralkodik a körülményeken. Ez a készlet, amit az ember sok életében szerzett és gyűjtött, mind jobban hozzáférhetővé válik a fizikai agy gyakorlottságának, kifinomultságának, és ezért fogékonyságának haladásával: a készlet az emberben van, de ő csupán annyit használhat fel belőle, amennyit belőle a fizikai agy felfogni képes. Maga az ember emlékezik és okosodik; maga az ember ítél, választ és határoz; de ő mindezt fizikai és éterikus agyán keresztül kénytelen megtenni a fizikai testtel, az ideggépezettel, és az ezzel összefüggő éterikus szervezettel kell dolgoznia és cselekednie. Amint agya fogékonyabbá válik, amint megjavítja anyagát, és minél jobban megfegyelmezi, annál jobban fejezheti ki magát rajta keresztül.

Hogyan próbáljuk hát meg, mi élő emberek kiképezni tudatunk eszközeit, hogy jobb szerszámaink legyenek? Nem tanulmányozzuk most az eszköz fizikai fejlődését, hanem azt, hogy a tudat, amely eszközül használja, a gondolkodáshoz hogyan fejleszti. Az ember belátja, hogyha ezt az eszközt, amelynek fizikai megjavítására már figyelemmel volt, hasznosabbá akarja tenni, rá kell szoktatni, hogy neki továbbított ösztönzéseire azonnal és következetesen válaszoljon. Hogy az agy következetesen válaszolhasson, ő maga is következetesen gondolkodik, és így folyamatos ösztönzéseket küldve az agyba, arra szoktatja, hogy következetesen a molekulák összefüggő csoportjaival dolgozzék, véletlen és összefüggéstelen rezgések helyett. Az ember kezdeményez, az agy csupán utánoz, és az összefüggéstelen gondolkodás rászoktatja az agyat, hogy összefüggéstelen rezgési csoportokat hozzon létre. A kiképzés két szakaszból áll; az ember elhatározza, hogy következetesen fog gondolkodni, szoktatja mentális testét, hogy gondolatot gondolathoz kapcsoljon, és ne kössön ki bárhol ötletszerűen; így gondolkodva gyakorolja agyát, amely visszarezeg gondolataira. Ily módon hozzászokik a fizikai szervezet – az ideges és az éterikus – a rendszeres működéshez, és, ha tulajdonosuk akarja, azonnal és rendszeren válaszolnak, készen állnak keze ügyében, mihelyt szüksége van rájuk. Az ilyen gyakorlott és gyakorlatlan tudateszköz között olyan a különbség, mint a gondatlan munkás szerszámai közt, aki piszkosan és tompán hagyja őket, használatra alkalmatlan állapotban, és az olyan emberéi között, aki szerszámaint elkészíti, kiélesíti és kitisztítja, úgyhogy szükség esetén kéznél vannak, és azonnal igénybe veheti őket a figyelmét igénylő munkához. Így kellene a fizikai eszköznek az elme szólítására állandóan készen állnia.

A fizikai agy e folyamatos megmunkálásának eredménye nem merül ki csupán az agy képességének növekedésében. A fizikai agynak küldött minden inger szükségképpen áthalad az asztrális testen és arra is hat. Amint láttuk, az asztrális anyag sokkal fogékonyabb a

gondolatrezgésekre, mint a fizikai, és a fentemlített folyamat hatásának erőssége az asztrális testre ennek megfelelően nagy lesz. E hatás következtében kap az asztrális test határozott körvonalakat, és kerül a már előbb leírt jól szervezett állapotba. Ha az ember megtanult uralkodni agyán, ha megtanulta összpontosítani gondolatait, ahogy akar, és amikor akar, ezzel párhuzamos fejlődés zajlik le abban, amit áloméletnek tekint, - amennyiben fizikailag tudomása van róla. Álmai élénkek, egyöntetűek, értelmesek, sőt tanulságosak lesznek. Az ember elkezdi tudatának második eszközében, az asztrális testben működni, belép a tudat második nagy birodalmába, vagy világába, és fizikai eszközétől külön, az asztrális eszközben működik. Figyeljük meg egy pillanatra a különbséget két olyan teljesen „éber”, vagyis fizikai eszközében működő egyén között, akik közül az egyik asztrális testét csupán önkéntelenül, mint összekötő kapcsolatot használja elméje és agya között, a másik pedig tudatosan, mint eszközt. Az első látása a megszokott és igen szűk határok között mozog, minthogy asztrális teste még nem vált tudata hathatós eszközévé; a másik használja asztrális látását is, és így nem korlátozza többé a fizikai anyag; keresztüllát minden fizikai testen, hátra éppoly jól lát, mint előre, falak és más tömör anyagok éppoly átlátszóak számára, mint az üveg. Látja az asztrális formákat és színeket, aurákat, elemi lényeket stb. Ha egy hangversenyre megy, a színek csodálatos szimfóniáit látja a zene kibontakozásával; egy felolvasáson színben és formában látja a szónok gondolatait, és így tökéletesebben érti meg, mintha csak az elhangzó szavakat hallaná. Mert a szavak jelképeiben megnyilvánuló gondolatok színes, és zenei formát is öltenek, és asztrális anyagba öltözve az asztrális testre is hatnak. Ha a tudat teljesen éber e testben, mindezeket a járulékos benyomásokat is felfogja és feljegyzi, és sokan jönnek rá tüzetes önvizsgálat után, hogy sokkal többet vettek át a beszélőtől annál, amit a pusztán szavak közölhetnek, még, ha nem is voltak ennek tudatában, mikor a beszédet hallgatták. Sokan többre fognak visszaemlékezni annál, amit a szónok mondott, a gondolatot néha olyan sugalmazásféle követi, mintha valami támadna a szavak körül, ami többet mond annál, amit azok a fülnek mondanak. Ez a tapasztalat az asztrális test fejlődésére vall, és amint az ember figyelme a gondolkodását, és öntudatlanul használja az asztrális testét, az növekszik, és szervezettsége mindig jobban és jobban fokozódik.

Az emberek „öntudatlanságát” alvás közben vagy az asztrális test fejletlensége okozza, vagy az összekötő kapcsolatok hiányosak az asztrális test és a fizikai agy között. Az ember éber tudatában úgy használja az asztrális testét, hogy gondolatáramokat küld rajta keresztül fizikai agyába. Ha azonban a fizikai agy nem működik aktívan, az ember, aki megszokta, hogy ezen az agyon vegye át a külső benyomásokat, olyan helyzetbe kerül mint Dávid, aki nem próbálta ki fegyverét; nem olyan fogékony csupán az asztrális testen át hozzá érkező benyomásokkal szemben, amelynek önálló használatához még nem szokott hozzá. Megtanulhatja továbbá önállóan használni az asztrális testét az asztrális világban anélkül, hogy visszaemlékezne fizikai testében arra, hogy használta – az ember lassú haladásának egy újabb állomása – és így elkezdi azt saját világában használni, még mielőtt e között és az alatta lévő világ között kapcsolatot tudna létrehozni. Végül létrehozza azokat a kapcsolatokat, és akkor teljes tudatában tér át az egyik eszköz használatáról a másikra, és szabaddá válik az asztrális világban. Határozottan kiterjesztette éber tudatának körét az asztrális világra is, és, még, ha fizikai testében van is, asztrális érzékei is teljesen szolgálatára állanak. Azt mondhatjuk, hogy két különböző világban él egyidejűleg, a kettő közötti minden törés vagy szakadás nélkül, és úgy jár a fizikai világban, mint a vakon született, akinek a szeme később kinyílt.

Fejlődésének következő szakaszában az ember tudatosan kezd működni a harmadik, vagy mentális világban. Régóta dolgozik már ebben a világban, s leküldi innen mindazokat a gondolatokat, amelyek az asztrális világban oly tevékeny formákat öltenek, és a fizikai agyon át kifejezést nyernek a fizikai világban. Amint a mentális testben, mentális eszközében

tudatossá válik, rájön, hogy amikor gondolkodik, formákat hoz létre; tudatára ébred teremtő tevékenységének, bár öntudatlanul már régóta gyakorolta ezt az erőt. Talán emlékezik az olvasó, hogy az „Okkult Világ” – ban idézett egyik levélben egy Mester mindenkit gondolatformák létrehozójának mond, de különbséget tesz az átlagember és az adeptus között, amennyiben az átlagember öntudatlanul, az adeptus ellenben tudatosan hozza létre őket. (Az adeptus szót itt nagyon tág értelemben használjuk, beleértve messze a „Mater” alatt álló, különböző fokú beavatottakat.) Az ember használhatósága nagymértékben megnövekszik fejlődésének e fokán, mert tudatosan hoz létre és irányít egy gondolatformát – egy mesterséges elemi lényt, amint gyakran nevezik – felhasználja azt a munka elvégzésére olyan helyeken, amelyeket esetleg pillanatnyilag nem kereshet föl mentális testében. Ily módon egyformán dolgozhat távolban és közelben, s fokozhatja hasznosságát; messziről ellenőrzi a gondolatformákat, figyeli és irányítja munkájukat, és akarata eszközévé teszi őket. Amint a mentális test fejlődik, amint az ember tudatosan él és működik benne, megismeri azt a tágabb és nagyobb életet, amelyet a mentális világban él; ha a fizikai testében és azon keresztül fizikai környezetének tudatában van is, a magasabb világban mégis nagyon éber és tevékeny, s nem kell fizikai testét elaltatnia, hogy magasabb képességeit használhassa. Zavartalanul használja mentális érzékét, a mentális világ mindenfajta benyomását fogja föl vele, úgyhogy mások mentális tevékenységét éppúgy érzékeli, akár csak testmozgásukat.

Ha az ember elérte a fejlődés e fokát – ami aránylag magas, összehasonlítva az átlagossal, de alacsony, összehasonlítva azzal, amelyre törekszik – tudatosan működik harmadik eszközében, mentális testében, kitervez mindent, amit benne csinál, és kitapasztalja erőit és határait. Szükségképpen megtanulja megkülönböztetni ezt az általa használt eszközt önmagától; ekkor megérzi személyes „Én” csalóka voltát, a mentális test „Én”-jét, nem az emberét, és tudatosan azonosítja magát azzal az egyéniséggel, amely a magasabb, a kauzális testben lakik, a magasabb mentális világ, vagyis a forma nélküli (arupa világ) magasabb síkján. Rájön, hogy ő, az ember visszahúzódhat a mentális testből, hátrahagyhatja azt, és feljebb emelkedve, mégis önmaga maradhat; ekkor tudja meg, hogy a sok élet voltaképpen csak egy, és, hogy ő, az élő ember, önmaga marad mindegyikben mindvégig.

Térjünk most a kapcsolatokra – e különböző testek közötti kapcsolatokra. Az ember eleinte nem tud létezésükről. Léteznek, máskülönben nem juthatna el az ember az elme világából a testbe, de nincs tudomása létezésükről, és nincsenek még működőképes állapotba hozva. Majdnem a fizikai test csökevényes szerveihez hasonlíthatnánk őket. Az élettan minden tanulmányozója tudja, hogy kétfajta csökevényes szerv van; az egyik fajta utal a test által megtett fejlődési szakaszokra, a másik pedig az elkövetkező növekedés útját jelzi. Ezek a szervek megvannak, de nem működnek; tevékenységük a fizikai testben vagy a múlté, vagy a jövőé, halott, vagy még nem született. A köteléket, amelyeket hasonlóképpen a csökevényes szervek második fajtájához sorolok, a sűrű és az éterikus testet az asztrálissal, az asztrálist a mentálissal, a mentálist a kauzálissal kapcsolják össze. Ezek megvannak, de működésbe kell őket hozni; vagyis ki kell őket fejleszteni, s mint fizikai társaik, csupán használattal fejleszthetők. Az életáramok, a gondolatáramok keresztülfolynak rajtuk, ez tartja életben és táplálja őket; de tevékeny működésbe csupán fokozatosan hozhatók, mégpedig azzal, ha az ember figyelmét rájuk szögezi, és akarja fejlődésüket. Az akarat hatása kezdi életre kelteni ezeket a kezdetleges kapcsolatokat, és lépésről-lépésre, talán nagyon lassan, elkezdenek működni; az ember kezdi őket tudata átjárójául használni, melyeken át egyik eszközből a másikba halad.

Vannak a fizikai testben idegközpontok, kis idegsejtcsoportok, amelyeket átjárják mind a kívülről jövő ingerek, mind az agy felől jövő ösztönzések. Ha ezek közül valamelyik nincs rendben, azonnal avar támad a fizikai tudatban. Hasonló központok vannak az asztrális

testben is, de a fejletlen embernél kezdetlegesek és nem működnek. Ezek összekötőkapcsok a fizikai és az asztrális test között, az asztrális és a mentális test között, s a fejlődés haladásával az akarat kelti őket életre, felszabadítván és vezetvén a „kígyótüzet”, Kundalininek neveznek az indiai könyvek. A Kundalinit felszabadító közvetlen tevékenységet a testek gyakorlásával és megtisztításával készítjük elő, mert, ha ez nem történik meg tökéletesen, a tűz éltető erő helyett romboló erővé válik. Ezért hangsúlyoztam annyira a megtisztítás szükségességét, és ezért szorgalmaztam minden igaz jóga bevezetőjeként.

Ha az ember alkalmassá válik arra, hogy segítséget kapjon e kapcsok életrekeltésére, anélkül, hogy ez bajba sodorná, ezt a segítséget egész természetesen megkapja azoktól, akik állandóan keresik az alkalmat, hogy a komoly és önzetlen igyekvőket megsegítsék. Ekkor egy nap azon veszi észre magát az ember, hogy teljes tudata birtokában kilibben fizikai testéből, és tudata folytatólagosságának megszakadása nélkül szabadnak találja magát. Ha ez néhányszor megtörtént, könnyű és megszokott dolog lesz átmenni az egyik eszközből a másikba. Amikor az asztrális test alváskor elhagyja a fizikait, rövid időre kikapcsolódik a tudat, és még, ha tevékenyen működik is az ember az asztrális világban, visszatérésekor nem sikerül áthidalnia ezt az öntudatlanságot. Amilyen öntudatlanul hagyja el a testet, valószínűleg olyan öntudatlanul is tér beléje vissza, hiába működött esetleg teljesen éber tudattal az asztrális világban, tökéletes üresség marad csupán a helyén a fizikai agyban. Ha azonban éber tudatában hagyja el az ember testét, miután tevékeny működésbe hozta a testeit összekötő kapcsokat, áthidalta a szakadékot; számára ez nem szakadék többé, tudata gyorsan megy át az egyik világból a másikba, és ő ugyanannak az embernek tudja magát mind a kettőben.

Minél jobban beidegződik a fizikai agy a mentális testből jövő rezgések felfogására, annál könnyebbé válik a nappal és az éjszaka közti szakadék áthidalása. Az agy az ember mindig engedelmesebb és engedelmesebb eszközévé válik, tevékenységét akarata szerint végzi, mint ahogy a jól idomított ló engedelmeskedik a kéz, vagy térd legkönnyebb érintésének. Az asztrális világ nyitva áll az olyan ember számára, aki ily módon egyesítette tudatának két alsóbb eszközét, és most már az övé, minden lehetőségével, összes hathatósabb erőivel, a szolgálat és a segítség tágabb alkalmával. Akkor jön az öröm, hogy segítséget nyújthat a szenvedőknek, akik nem is tudnak a segítségnyújtásról, balzsamot önthet sebekre, amelyek aztán mintha maguktól gyógyulnának; csodálatosan megkönnyíthet terheket, amelyek oly nagy súllyal neheztedek a sajtó vállakra.

Ennél többre van már szükség az élet és élet közti szakadék áthidalásához; a nappalt és éjjelt áthidaló töretlen emlékezet csupán azt jelenti, hogy az asztrális test tökéletesen működik, és hogy a közte és a fizikai test közötti kötelékek tökéletes rendben vannak. Ha azonban az ember életék közti szakadékot akar áthidalni, sokkal többet kell tennie annál, hogy csupán teljes tudatában működjék asztrális testében, és többet annál, hogy tudatosan tevékenykedjék mentális testében; mert a mentális test a manaszikus világ alsóbb rétegeinek az anyagából áll, és az újraszületésnek nem az a kiindulópontja. A mentális test is szétesik, ha eljön az ideje, akárcsak az asztrális és fizikai eszközök, és semmit nem vihet át. Az egész kérdés, amelyen a múlt életekre való emlékezés múlik, a következő: Képes-e az ember a manaszikus világ magasabb rétegeiben, kauzális testében működni, vagy nem? A kauzális test az, amely életből életbe halad; a kauzális test az, amelyben minden elraktározódik; a kauzális test az, amelyben megmarad minden tapasztalat, mert ebbe húzódik fel a tudat, és az ő világából történik a leszállás az újraszületésbe. Kövessük az élet fizikai világon túli szakaszait és lássuk, meddig terjed a Halál Őfelsége birodalma. Az ember visszahúzódik a fizikai test sűrű részéből; az lehull róla, szétesik, és visszakerül a fizikai világ anyagába; semmi sem marad, amiben az emlékezet magnetikus fonala megmaradhatna. Ezután a fizikai test éterikus

részébe kerül, de néhány óra alatt lerázza azt is, és az éterikus test is elemeire bomlik. Az éterikus agy sem lesz tehát segítségére a szakadék áthidalásában semmiféle emlékezéssel. Ekkor az asztrális világba megy át, s ott addig tartózkodik, míg lerázza asztrális testét és elhagyja, mint a fizikait; az asztrális hulla szintén felbomlik, visszaadva anyagát az asztrális világnak, és minden elpusztul, ami az emlékezéshez szükséges magnetikus kötelék alapjául szolgálhatna. Továbbhalad mentális testébe, és a devacsán rupa, vagy formavilágban tartózkodik, itt él évszázadokig, képességeket dolgoz ki, és élvezi tettei gyümölcsét. Ám eljön az idő, amikor a mentális testből is visszahúzódik, magával víve a tartós testbe mindannak lényegét, amit gyűjtött és feldolgozott. Hátrahagyja a mentális testet, s az a sűrűbb testek példáját követve felbomlik, mert anyaga – bár finom a mi szempontunkból – nem elég finom ahhoz, hogy a manaszikus világ magasabb rétegeibe kerülhessen. Le kell rázni, hagyni kell, hogy visszatérjen saját világának anyagába, ami újabb esete az összetettnek alkotórészeire való bomlásának. Felfelé vezető útján egyik testét a másik után rázza tehát le és csupán amint a manaszikus világ forma nélküli részéhez ért, mondhatjuk róla, hogy túljutott azon az övezeten, melyen a halál bomlasztó kormánypálcája uralkodik. Végül is kikerül az ő birodalmaiból, és a kauzális testben üti fel tanyáját, ahol már nincs a halálnak hatalma, és amelyben felhalmoz mindent, amit összegyűjtött. Ezért kapta a kauzális (ok) test elnevezését is, minthogy minden jövődó testet öltés oka benne található. Teljesen tudatosan kell tehát működnie kauzális testében a manaszikus világ arupa rétegeiben, mielőtt emlékeit a halál szakadékán áthozhatná. A fejletlen lélek nem képes tudatos maradni ebben a magasztos világban; belép, felhozva a képességek összes csírát; akkor megérinti, átvillan rajta a múltat és jövőt felölelő tudat, és az elkápráztatott Ego máris süllyedni kezd az újraszületés felé. Kauzális testében hordozza a csírákat, és mindegyik világban kiveti az oda tartozókat; ezek mindegyike magához vonzza a neki megfelelő anyagot. Így a manaszikus világ alsó formáskján a mentális csírák ennek a síknak az anyagát vonják maguk köré, hogy megalkossák az új mentális testet, amelynek így összegyűjtött anyagán meglátszanak a benne lévő csíra szerinti jellegzetességek, mint ahogy a makk tölgyé fejlődik azáltal, hogy magába gyűjti a talajból és a légrétegből a megfelelő anyagokat. A makk nem fejlődhet nyírfává, vagy cédrussá, csakis tölgyé, s ugyanígy a mentális csíra sem fejlődhet másképp, mint saját természetének megfelelően. Így játszik bele a karma az eszközök felépítésébe és így aratja le az ember a saját maga által elhintett mag termését. A kauzális testből kivetett csíra csak a maga természetének megfelelően növekedhet, magához vonzva az anyagnak hozzáillő fajtáit, önmagára jellemző formába rendezve el azokat, és így a mentális test minőségileg a múltban létrehozottak másodpéldányává alakul. Amint az asztrális világba érkezik, az odatartozó csírák kiszóródnak, és maguk köré vonják a megfelelő asztrális anyagot és elemi eszenciát. Így bukkannak fel újra az ember vágy-, vagy asztrális testéhez tartozó étvágak, érzelmek és szenvedélyek, amint ez a test az ember asztrális világba való megérkezésekor újraképződik. Hogy a mindezekben a folyamatokon és világon végigvitt múlt életek tudata megmaradjon, ahhoz az szükséges, hogy a tudat teljes működésben legyen az okoknak, a kauzális testnek magas világában. Az emberek azért nem emlékeznek vissza elmúlt életeikre, mert még nem használják tudatosan eszközül kauzális testüket, amely nem fejlődött még odáig, hogy függetlenül működhessék. Ott van életeik lényege, az igazi „Én”, amelyből minden fakad, csak még nem jött működésbe; még nem öntudatos, addig az emlékezet nem juthat el az egyik világból a másikba, és ezért életből életbe sem. Amint az ember fejlődik, itt-ott felvillan valami a tudatban, ami megvilágítja a múlt töredékeit, de ezeknek a villanásoknak állandó fényé kell változniuk, mielőtt bármiféle folyamatos emlékezéstről szó lehetne.

Az ember ugyanaz, bármely világban működnék is, és legnagyobb diadala, ha mind az öt világban töretlen tudattal működik. Azok, akiket Mestereknek nevezünk, a „tökéletessé vált Emberek”, éber tudatukban nemcsak a három alsó világban működnek, de a negyedik, az

egység világában is, amelyet a Pándukijopanisad Turja néven emleget, sőt még az efölöttiben is, a Nirvána világában. Az ő fejlődésük befejeződött, bezárult ez a ciklus, és amivé ők lettek, azzá leszünk idővel mi, lassan fölfelé igyekvők is. Ez a tudat egytetemesítése; az eszközök megmaradnak használatunkra, de nem bőrtönözhetnek be többé, és elvégzendő munkánk szerint vehetjük igénybe bármelyik testünket.

Ily módon győzünk le anyagot, időt és teret, a korlátjaink megszűnnek létezni az eggyé vált ember számára. Felfelé haladtában rájött az ember, hogy az anyag, idő és tér minden fokozaton veszítenek korlát mivoltukból; már az asztrális világban sokkal kevésbé válaszfal az anyag, mint itt lent, sokkal kevésbé hatékonyan választja őt el testvéreitől. Az utazás az asztrális testben oly gyors, hogy a teret és az időt gyakorlatban legyőzöttnek tekinthetjük, mert bár tudja az ember, hogy halad a térben, az oly gyorsan megy, hogy barátot a baráttól elválasztó hatalma megszűnik. Már ez az első győzelem is megszünteti a fizikai távolságot. Amikor feljut a mentális világba, észreveszi, hogy újabb képességekkel gazdagodott; elgondol egy helyet, és ott találja magát; egy barátjára gondol, s a barát előtte áll. Már a harmadik világban is túl van tehát a tudat az anyag, a tér és idő korlátjain, és ott van, ahol lenni akar. Mindent, amit lát, egyszerre látja, abban a pillanatban, amikor figyelme ráirányul; minden, amit hall, egyetlen benyomásként, egyszerre hallható; az alsóbb világokban ismert tér, anyag és idő eltűnt, az egymásutániség megszűnt az „örök jelen”-ben. Amint még feljebb halad, a tudatban lévő korlátok is széthullanak, és ő a többi tudattal, a többi élőlényvel egynek ismeri meg magát; úgy tud gondolkodni, mint ők, úgy érezni, mint ők, úgy tudni, mint ők. Rövid időre magáévá tudja tenni korlátaikat, hogy pontosan megértse gondolkozásukat, és mindamellet meg tudja tartani saját tudatát is. A maga nagyobb tudását felhasználhatja a korlátoltabb, szűkebb gondolkodás megsegítésére, azonosítva magát vele, hogy kíméletesen szélesítse határait. Teljesen új feladatokba foghat a természetben, ha nincs többé a többiektől elválasztva, és felismerte az Ént, amely egy mindenki, és az egység világából árasztja le erejét. Még úgy is át tudja élni a világot, ahogyan az alacsonyabbrendű állatok átélik, úgyhogy pontosan megadhatja nekik azt a segítséget, melyet vakon keresnek. Ezért győzelme nem az övé, hanem mindenkié. Azért nyeri el a tágabb képességeket, hogy mindazoknak a szolgálatába állítsa őket, akik a fejlődésben alatta állnak. Ily módon az egész világban öntudatossá válik; ezért tanult a fájdalom minden kiáltására, az öröm, vagy bánat minden rezdületére válaszolni. Mindent elért, mindent elnyert, és ezért a Mester az az ember, „akinek nincs több tanulnivalója”. Ezen nem azt értjük, hogy minden lehető tudás, bármely pillanatban a tudatában van, hanem azt, hogy a fejlődésnek ezen a fokán semmi sem létezik, ami homályos volna előtte, semmi, ami nem válik teljesen világossá tudatában, amint figyelmét ráirányítja; a fejlődés e körén belül nincs semmi élő – márpedig minden dolog él –, amit meg ne tudna érteni, és ezért semmi, amit ne tudna segíteni.

Ez az ember végső győzelme. Mindaz, amiről beszéltem, értéktelen, kicsinyes volna, ha csupán az itt lent ismert, szűk kis én számára nyertük volna; mindazok a lépések, olvasóim, amelyeknek megpróbáltalak megnyerni, nem érnék meg a fáradságot, ha a végén valamely különálló csúcsra vezetnének, messze az összes bűnöző, szenvedő éntől, ahelyett, hogy a dolgok szívéhez vezetnének, ahol ti és ők egyek vagytok. A Mester tudata bármely irányba kiterjed, amerre csak akarja, minden ponttal azonosítja magát, amelyre ráirányítja figyelmét, mindent tud, amit tudni akar; és mindezt azért, hogy tökéletesen segítsen, hogy ne létezzék semmi, amit ne érezne, semmi, amit ne táplálhatna, semmi, amit ne erősíthetne, semmi, amit fejlődésében elő ne mozdíthatna. Számára a világ egyetlen óriási fejlődő egész, és az Ő helye benne a fejlődés segítőjéé; azonosítani tudja magát minden lépéssel, és az ehhez a lépéshez szükséges segítséget meg tudja adni. Segít az elemi birodalmaknak lefelé fejlődni, és mindegyiknek a maga módján, az ásványok fejlődésének, a növényekének, az állatokénak, és

az emberekének, és mindegyiket úgy segíti, mint önmagát. Mert életének dicsősége az, hogy mindennel azonos, és mégis segíthet mindent, éppen segítség közben ismerve meg sajátmagának s a megsegítetteknek azonosságát.

A misztérium, hogy ez hogyan lehetséges, fokozatosan dereng föl az emberben, amint fejlődik, és a tudata kiszélesedik, hogy mindig többet és többet öleljen fel, mialatt mégis élénkebbé, elevenebbé válik anélkül, hogy önmagának tudatát elveszítené. Mihelyt kerületté vált a pont, a kerület a pontnak érzi magát. Minden egyes pont felölel mindent, és egynek érzi magát minden más ponttal; kiderül, hogy csupán a belsőnek a tükörképe; a Valóság az Egy Élet, a különbség pedig egy legyőzött káprázat.